

პრაქტიკული სავარჯიშოები

სკოლის მოსწავლეებში სოციალური უნარ-ჩვევების განსაზღვრის გზად

(მოგვაწოდა გიორგი გახელაძემ, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის სამოქალაქო განათლების ექსპერტმა)

გაგძელება. დასაწყისი იხ. ჟურნალი „მასწავლებელი“, N3

სავარჯიშო „გაცვალეთ ადგილები მათ, ვინც...“ (10 წთ)

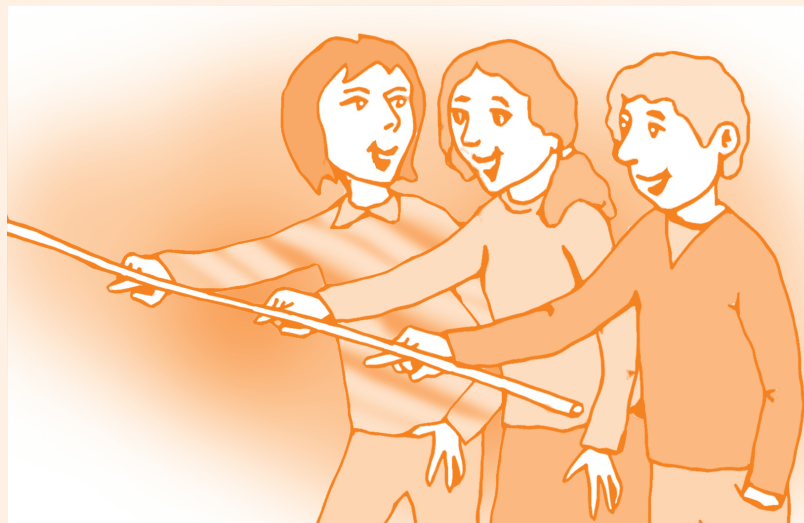
მიზანი: მოსწავლეები თვალნათლივ დაინახვენ მათ შორის მსგავსებასა და განსხვავებას; გაუძლიერდებოთ მოტივაცია.

ჩატარების პროცედურა: მასწავლებელი დგება საკლასო ოთახის თავისუფალი ადგილის ცენტრში და მოსწავლეებს უხსნის სავარჯიშოს წესს: „ახლა ვიტყვი წინადადებას და ის მოსწავლეები, ვისაც ის ეხება, უნდა ადგნენ და სწრაფად გაცვალონ ადგილები. ისინი, ვისაც ეს წინადადება არ ეხება, უნდა დარჩნენ თავის ადგილზე“; მასწავლებელი პირველ 2-3 წინადადებას თავად ამბობს, მაგალითად: „გაცვალეთ ადგილები, ვისაც გყავთ ძმა“, „გაცვალეთ ადგილები, ვინც დღეს აქ მოხვედით“. როდესაც მასწავლებელი დარწმუნდება, რომ ბავშვებმა თამაშის წესი კარგად გაიგეს, ადგილების მორიგი გაცვლისას ერთ-ერთი მოსწავლის ადგილს დაიკავებს. შესაბამისად, უადგილოდ დარჩენილი მოსწავლე ხდება ნამყვანი.

ბოლოს მასწავლებელი აჯამებს სავარჯიშოს: ჯერ ბავშვებს შეეკითხება, თუ რა დასკვნა გამოიტანეს მათ, ხოლო შემდეგ განუმარტავს, რომ თითოეული მათგანის შეხედულება შეიძლება სხვების საერთო შეხედულებას ემთხვეოდეს ან სრულიად განსხვავებული იყოს.

სავარჯიშო „წონასწორობა“ (10 წთ)

მიზანი: მოსწავლეები დარწმუნდებიან ურთიერთნდობის სასარგებლო შედეგებში; ისწავლიან კონფლიქტის მოგვარების დროს შუამავლობის წესებს.

მასალა: გრძელი მსუბუქი ჯოხი (1 ან 2).

ჩატარების პროცედურა: მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, რომ ორ რიგად გადანაწილდნენ და ერთმანეთის პირისპირ დადგნენ. შემდეგ მათ სთხოვს, წინ გამოსწიონ ორივე ხელი, შეკრან მუშტები და მხოლოდ საჩვენებელი თითები გაშალონ.

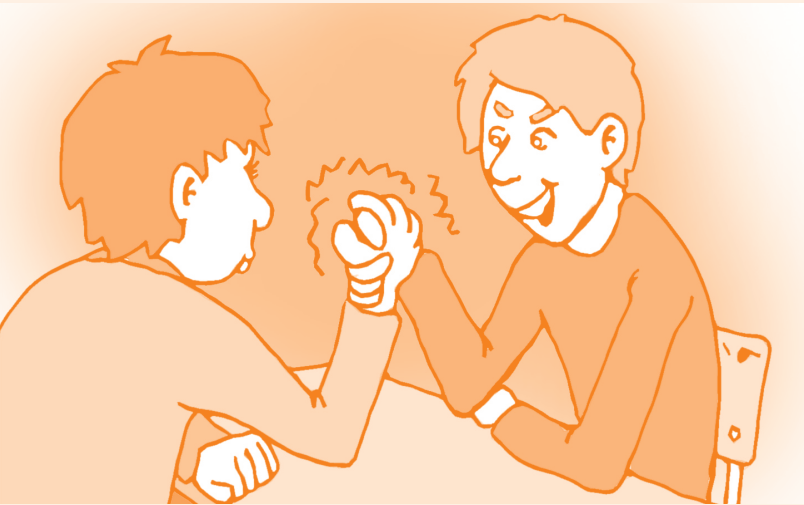
იგი ერთ-ერთი მოსწავლის დახმარებით ბავშვების გამოწვეულ საჩვენებელ თითებზე დებს გრძელ და მსუბუქ ჯოხს (ან ჯოხებს). მასწავლებელი აძლევს დავალებას, რომ ყველამ (ორივე რიგის ბავშვებმა) ნელ-ნელა დაუშვას ჯოხი დაბლა და იატაკზე დადოს ისე, რომ ჯოხი არ გადმოვარდეს.

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ დავალების წარმატებით შესრულება ურთიერთნდობაზეა დამოკიდებული. ისინი უნდა დარწმუნდნენ ურთიერთნდობის სიკეთესა და საკუთარ შესაძლებლობებში.

სავარჯიშო „მკლავჭიდი“ (10 წთ)

მიზანი: მოსწავლეები ისწავლიან საერთო ინტერესების დადგენასა და მათი მნიშვნელობის განსაზღვრას.

მასალები: გამარჯვებული მოსწავლეებისთვის პირობითი წამახალისებელი პრიზები (სჯობს უბრალო პრიზები, მაგრამ დიდი რაოდენობით).

ჩატარების პროცედურა: მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, პირისპირ დასხდნენ და მკლავჭიდლებით ხელები გადააჭდონ. იგი განუმარტავს მათ, რომ თითოეულის მიზანია, 2-3 წუთის განმავლობაში, რაც შეიძლება, მეტი პრიზი მოიპოვოს, რომელსაც მეტოქის მკლავის ყოველი გადაწევისთვის მიიღებს. შემდეგ მასწავლებელი აძლევს დანყების ნიშანს.

როგორც წესი, მიმდინარეობს ხანგრძლივი ბრძოლა გამარჯვებისათვის. საზრიანები მოგვიანებით ხვდებიან, რომ ჭიდილში მეტოქეები კარგავენ დროს და ამიტომ რიგრიგობით უწევენ ერთმანეთს ხელს. თუ მასწავლებელი ატყობს, რომ მოსწავლეთა ნახევარზე მეტი მაინც მორევის პრინციპით აგრძელებს შეჯიბრს, იმეორებს სავარჯიშოს. თუმცა დანყებამდე იგი აფრთხილებს მათ, დაფიქრდნენ, როგორ შეუძლიათ უფრო მეტი პრიზის მოპოვება.

სავარჯიშოს დასრულებისას მასწავლებელი კლასს განხილვისთვის უსვამს შეკითხვებს:

- რა საერთოს ხედავთ ამ სავარჯიშოსა და მოთხრობას „მოდის, შევრიგდეთ!“ შორის?
- რა დასკვნა გამოიტანეთ ამ სავარჯიშოდან: როგორი ურთიერთობაა მომგებიანი?
- მოთხრობის „მოდის, შევრიგდეთ!“ გმირებმა როდის გაითიქანეს ასეთი დასკვნა?

შემდეგ მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, პრაქტიკულად კიდევ გამოსცადონ შეძენილი ცოდნა ცხოვრებისეულ მაგალითზე.

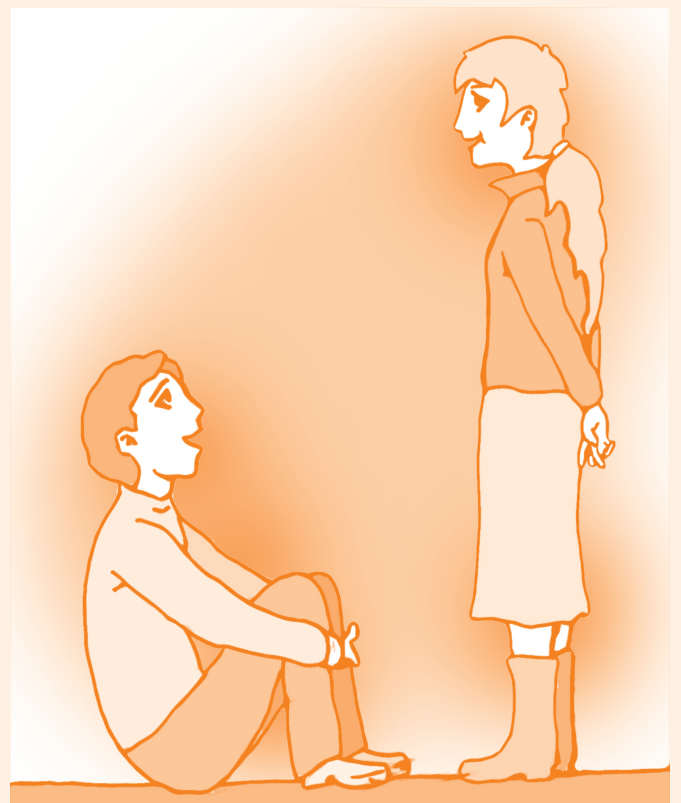
სავარჯიშო „გაუნოდე ხელი“ (15 წთ)

მიზანი: მოსწავლეები ისწავლიან საერთო ინტერესების დადგენასა და მათი მნიშვნელობის განსაზღვრას.

ჩატარების პროცედურა: მასწავლებელი ყოფს მოსწავლეებს წყვილებად და განუმარტავს სავარჯიშოს წესებს: ერთი მეწყვილე ჯდება იატაკზე, ხოლო მეორე მის პირდაპირ დგება. თითოეულ მათგანს თავი უნდა ეჭიროს სწორად, ამოძრავებდეს მხოლოდ თვალებს და ასეთ მდგომარეობაში აღწეროს, თუ რას ხედავს გარშემო. შემდეგ მასწავლებელი ეუბნება მათ, რომ ყოველმა წყვილმა წამოდგომის, ჩაკუზვისა და მოხრის გარეშე ერთმანეთს ხელი გაუნოდოს და დარჩეს ამ მდგომარეობაში. როგორც კი შეატყობს, რომ ბავშვებს ხელი დაელალათ და გაღიზიანდნენ, მასწავლებელი ასრულებს სავარჯიშოს.

შემდეგ იგი შერჩევით ეკითხება მოსწავლეებს: რამდენ ხანს გეყოთ მოთმინება? როგორ ფიქრობთ, რას გრძნობდა თქვენი მეწყვილე? ერთგვარი გაღიზიანების ფონზე, პასუხებში უმეტესად ის განწყობა ჩანს, რომ მოსწავლეებს ერთი სული აქვთ, როდის განცალკევდებიან. მასწავლებელი ახლა მეწყვილეებს სთხოვს ადგილების გაცვლას და იმეორებს სავარჯიშოს 2-3 წუთის განმავლობაში. სავარჯიშოს დასრულებისას იგი კლასს განხილვისთვის უსვამს შეკითხვებს:

- ამ სავარჯიშოდან რა დასკვნა გამოიტანეთ?
- რა საერთოს ხედავთ ამ სავარჯიშოსა და მოთხრობას „მოდის, შევრიგდეთ!“ შორის?
- მოთხრობის „მოდის, შევრიგდეთ!“ გმირებმა როგორი ურთიერთობა ვერ დაამყარეს?
- როგორ მოიქცეოდნენ ისინი, დროულად რომ გაეკეთებინათ სწორი დასკვნა?

საჯარო სკოლების დირექტორებისა და მასწავლებლების ინსტრუქციები პროფესიული განვითარების პაუზირების აღმინისტრირებისა და მოხმარების შესახებ

ზოგადი ინფორმაცია:

მასწავლებლის პროფესიული განვითარების ვაუჩერი ითვალისწინებს პროფესიული განვითარების აკრედიტებული ტრენინგ-პროგრამების დაფინანსებას. პირველ ეტაპზე დაფინანსდება მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების პროგრამები **საბაზო და საშუალო სკოლის ქართულის, მათემატიკისა და უცხო ენების მასწავლებლებისათვის.**

მასწავლებლის პროფესიული განვითარების აკრედიტებული პროგრამები ემსახურება მასწავლებლების პროფესიული უნარ-ჩვევებისა და საგნობრივი ცოდნის განვითარებას. მოცემული 4 კრედიტიდან, 2 კრედიტი განსაზღვრულია **საგნობრივი** და 2 კრედიტი – პროფესიული **უნარ-ჩვევების** პროგრამების დაფინანსებისათვის. მასწავლებელი, პროფესიული საჭიროებიდან გამომდინარე, უფლებამოსილია, შეარჩიოს ორივე სახის პროგრამა, სულ 4 კრედიტის ოდენობით. ან დაფინანსებული ოთხივე კრედიტი გამოიყენოს მხოლოდ საგნობრივი, ან მხოლოდ პროფესიული უნარ-ჩვევების განვითარებისათვის.

ერთი ვაუჩერი მოიცავს 2 კრედიტს, ანუ მასწავლებლის სახელზე გაცემული ერთი ვაუჩერი ითვალისწინებს მასწავლებლის მიერ შერჩეული ერთი პროგრამის გავლას.

ვაუჩერი, ადგილობრივი საგანმანათლებლო რესურსცენტრის მიერ, მასწავლებლის სასარგებლოდ გაიცემა **2009 წლის 1 ნოემბრამდე.**

მიზანშეწონილია, მასწავლებელმა მხოლოდ იმ შემთხვევაში მოითხოვოს ვაუჩერი, თუ ტრენინგ-პროგრამის გავლას 2009 წლის განმავლობაში გეგმავს. ვინაიდან, 2009 წელს ვაუჩერის მიღებისა და მისი გამოუყენებლობის შემთხვევაში, მომდევნო წელს მასწავლებელი ხელმეორედ არ დაფინანსდება.

ინსტრუქციები საჯარო სკოლების დირექტორებისა და მასწავლებლებისათვის:

■ მასწავლებლების ტრენინგ-პროგრამების შესახებ ინფორმირების მიზნით, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი ყველა სკოლას მიაწვდის აკრედიტებული პროგრამების ანოტაციის პაკეტს. მოცე-

მული საინფორმაციო პაკეტი და პროგრამების განმხორციელებელი ორგანიზაციების სია მიეწოდება ადგილობრივ საგანმანათლებლო რესურსცენტრს.

■ რესურსცენტრის უფროსი განსაზღვრავს პასუხისმგებელ პირს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ვაუჩერების გავრცელებისა და შემდგომი ადმინისტრირებისათვის.

■ პროგრამების ანოტაციების გაცნობის შემდეგ, პროგრამის, პროგრამების გავლით დაინტერესებული მასწავლებელი მოითხოვს ცნობას სკოლიდან და მიმართავს პროგრამის განმახორციელებელ ორგანიზაციას, წინასწარი რეგისტრაციის გავლის მიზნით. ტრენინგ-ორგანიზაცია, მასწავლებლის წინასწარ რეგისტრაციაში გატარებისას, ავსებს წინასწარი რეგისტრაციის ფორმას და გადასცემს მასწავლებელს საგანმანათლებლო რესურსცენტრში წარსადგენად.

■ მასწავლებელი წარადგენს პროგრამის განმახორციელებელი ორგანიზაციის მიერ შევსებულ წინასწარი რეგისტრაციის ფორმას, სკოლის მიერ გაცემულ ცნობას, პირადობის დამადასტურებელ მოწმობას და ასლს ადგილობრივ საგანმანათლებლო რესურსცენტრში.

■ რესურსცენტრის პასუხისმგებელი პირის დახმარებით, მასწავლებელი შეავსებს ვაუჩერის მიღების შესახებ განაცხადს.

■ რესურსცენტრის პასუხისმგებელი პირი შეავსებს ვაუჩერს, ვაუჩერის ორივე გვერდზე მიუთითებს მასწავლებლის სახელს, გვარს, პირადობის დამადასტურებელ მოწმობაში მითითებულ პირად ნომერს, მასწავლებლის მიერ შერჩეულ პროგრამას, დაამოწმებს ხელმოწერით, რესურსცენტრის ბეჭდით და **შევსებული ვაუჩერის მეორე გვერდს გადასცემს მასწავლებელს.** ვაუჩერის პირველ გვერდს იტოვებს რესურსცენტრი მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრში წარსადგენად.

■ შევსებული ვაუჩერით მასწავლებელი მიმართავს მასწავლებლის პროფესიული განვითარების აკრედიტებული პროგრამის, პროგრამების განმახორციელებელ ორგანიზაციას **2009 წლის 1 დეკემბრამდე.**

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ვაუჩერების ადმინისტრირების ეტაპები

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი ყველა სკოლას მიაწვდის აკრედიტებული პროგრამების ანოტაციის პაკეტს მასწავლებლების ტრენინგ-პროგრამების შესახებ ინფორმირების მიზნით. მოცემული ინფორმაციის პაკეტი და პროგრამების განმახორციელებელი ორგანიზაციების სია მიეწოდება ადგილობრივ საგანმანათლებლო რესურსცენტრსაც.

რესურსცენტრის უფროსი განსაზღვრავს პასუხისმგებელ პირს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ვაუჩერების გავრცელების და შემდგომი ადმინისტრირებისთვის.

პროგრამების ანოტაციების გაცნობის შემდეგ პროგრამის, პროგრამების გავლით დაინტერესებული მასწავლებელი მოითხოვს ცნობას სკოლიდან და მიმართავს პროგრამის განმახორციელებელ ორგანიზაციას წინასწარი რეგისტრაციის გავლის მიზნით.

რესურსცენტრის პასუხისმგებელი პირის დახმარებით, მასწავლებელი შეავსებს ვაუჩერის მიღების შესახებ განაცხადს.

მასწავლებელი წარადგენს პროგრამის განმახორციელებელი ორგანიზაციის მიერ შევსებულ **წინასწარი რეგისტრაციის ფორმას, სკოლის მიერ გაცემულ ცნობას, პირადობის დამადასტურებელ მონმობის ასლს ადგილობრივ საგანმანათლებლო რესურსცენტრში.**

ტრენინგ-ორგანიზაცია, მასწავლებლის წინასწარ რეგისტრაციაში გატარებისას, ავსებს წინასწარი რეგისტრაციის ფორმას და გადასცემს მასწავლებელს საგანმანათლებლო რესურსცენტრში წარსადგენად.

რესურსცენტრის პასუხისმგებელი პირი შეავსებს ვაუჩერს, **ვაუჩერის ორივე გვერდზე მიუთითებს მასწავლებლის სახელს, გვარს, პირადობის დამადასტურებელ მონმობაში მითითებულ პირად ნომერს, მასწავლებლის მიერ შერჩეულ პროგრამას, დაამოწმებს ხელმოწერით, რესურსცენტრის ბეჭდით და მეორე გვერდს გადასცემს მასწავლებელს.**

შევსებული ვაუჩერით მასწავლებელი მიმართავს პროგრამის განმახორციელებელ ორგანიზაციას; შევსებული ვაუჩერის განმახორციელებელი ორგანიზაციისათვის გადაცემის საფუძველზე, მასწავლებელი გაივლის პროგრამას წინასწარ შეთანხმებულ ვადებში.

ინტეგრირებული გაკვეთილები „ინტეგრირებულ“ კლასებში

ინტეგრირებულ კლასებში, ინტეგრირებული გაკვეთილების ჩატარების იდეა მეთოდურ სწავლებებზე სამი სკოლის, ქიმიის სამი მასწავლებლის შეხვედრისას გაჩნდა... ლია აღდგომელაშვილი (107-ე სკოლა), ნაირა ვარამაშვილი (145-ე სკოლა) და ნუნუ ბურღაშვილი (156-ე სკოლა) მორიგი სწავლების შემდეგ დასასვენებლად კაფეში შეიკრიბნენ.

თამარ კაციტაძე

„წლების მანძილზე სხვადასხვა სასკოლო ღონისძიებას და ლია გაკვეთილს ვატარებდით, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ქიმიის, როგორც საგნისადმი, ინტერესმა იკლო, მეორეხარისხოვანი საგნის რანგში გადავიდა, გარკვეულწილად ჩრდილში მოვექექით. გასული წლის სექტემბრიდან

ჩვენი საგანი კვლავ აქტიურ სწავლებაში დაბრუნდა. სკოლის დირექტორმა, ქეთევან ხახუბიამ ღონისძიების მომზადება შემოგვთავაზა. მქონდა იდეა, რომ სკოლებს ერთობლივი გაკვეთილი ჩავგეტარებინა. მოსაზრება ისანი-სამგორის რესურს-ცენტრის ხელმძღვანელს

ირინა გოგონაისაც გაუზიარე, რომელიც ასევე ძალიან დაინტერესდა. მეთოდური სწავლების შემდეგ სწორედ ამაზე ვესაუბრე ჩემს მეგობრებს და ღონისძიებაზე მუშაობაც დავინწყეთ“, – იხსენებს 156-ე სკოლის მასწავლებელი ნუნუ ბურღაშვილი.

თავდაპირველად მათ სურდათ, სხვადასხვა სკოლის პედაგოგებს ერთ-ერთ კლასში ქიმიის გაკვეთილი ერთობლივად ჩაეტარებინათ, მაგრამ შემდეგ გაჩნდა ინტეგრირებული გაკვეთილის იდეა: ქიმია-ბიოლოგიის კავშირი მედიცინასთან.

პირველი ინტეგრირებული გაკვეთილი 156-ე სკოლაში ჩატარდა და მასში სამი სკოლის 12-12 მოსწავლე მონაწილეობდა. „მოგესხენებათ, ქიმია და ბიოლოგია ძალიან მჭიდროდ არის ერთმანეთთან დაკავშირებული. ამიტომაც შევაჩერეთ ყურადღება ამ საგნებზე. ჩამოვაცალიბეთ თემატიკა: რა კავშირი ჰქონდა ქიმიაში გავლილ მასალას ბიოლოგიასა და მედიცინასთან. ეს თემა ბავშვებს მივეცით, რათა თვითონ ემუშავათ და ინტეგრირებული გაკვეთილისთვის მომზადებულიყვნენ“, – გვიხსნის 107-ე სკოლის ქიმიის მასწავლებელი ლია აღდგომელაშვილი.

ქიმიის მასწავლებლების განმარტებით, ინტეგრირებული გაკვეთილის ერთ-ერთი მთავარი მიზანი იყო, მოსწავლეებს დამოუკიდებლად მოეძებნათ საჭირო მასალები, შემდეგ კი დაემუშავებინათ და გაეანალიზებინათ.

„მოსწავლეები თვითონ ეძებდნენ მასალებს ინტერნეტში, ბიბლიოთეკებში... ჩვენ, რა თქმა უნდა, თვალყურს ვადევნებდით და ვუხსნიდით, რომელი მასალა იყო ღირებული და საჭირო, რა მიმართულებით უნდა ემუშავათ და ასე შემდეგ“, – ამბობს ლია აღდგომელაშვილი.

მოგვიანებით ინტეგრირებული გაკვეთილის ჩატარების ფორმა ოდნავ

შეიცვალა. გაჩნდა „ინტეგრირებული“ კლასის შექმნის იდეა: სამივე სკოლის მე-10 კლასის 12-12 მოსწავლეს ერთ-ერთ სკოლაში შეკრებდნენ და მათგან შერეულ ჯგუფს შექმნიდნენ, ამგვარად დაკომპლექტებული კლასის მასწავლებელი კი მასპინძელი სკოლის პედაგოგი იქნებოდა. ჩვეულებრივი გაკვეთილისგან განსხვავებით, აქაც იყო სიახლე – გაკვეთილს ქიმიის და ბიოლოგიის მასწავლებლები ერთობლივად ჩაატარებდნენ.

„ინტეგრირებული გაკვეთილის იდეამ მოსწავლეების დაინტერესება გამოიწვია. სხვადასხვა სკოლის ბავშვების გაერთიანებით მათში პასუხისმგებლობის გრძნობა გავზარდეთ. ეს ჯანსაღი კონკურენცია იყო, ისინი საკუთარ ცოდნას ავლენდნენ და ერთმანეთს ეხმარებოდნენ. დღევანდელი მოზარდები იმდენად განვითარებული არიან, რომ თუ სკოლაში განსხვავებულ მიდგომებს არ შესთავაზებ, სწავლით ვერ დააინტერესებ“, – გვიხსნის ნუნუ ბურღაშვილი.

ინტეგრირებული გაკვეთილის ორგანიზატორებიც და მონაწილეებიც ირწმუნებიან, რომ ამ გაკვეთილებმა ბავშვებს შორის შესანიშნავი ურთიერთობა ჩამოაყალიბა. მათ ჯგუფური მუშაობა ისწავლეს, დამეგობრდნენ და ურთიერთობას ახლაც აგრძელებენ.

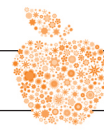
მეორე ინტეგრირებული გაკვეთილი 107-ე სკოლაში ჩატარდა (თემა:

„ნარკოტიკი, ნიკოტინი და შიდსი“), მესამე გაკვეთილი კი – 145-ე სკოლაში. თეორიული ხასიათის მქონე წინა ორი გაკვეთილისგან განსხვავებით, ბოლო მეცადინეობა პრაქტიკულ სწავლებას დაეთმო. თეთრ ხალათებში გამოწყობილი მოსწავლეები თავად ახდენდნენ ჟანგვა-აღდგენით რეაქციებს, შემდეგ გამოთვლებს დაფაზე წერდნენ და ექსპერიმენტის შესახებ მსჯელობდნენ.

მასწავლებლები თვლიან, რომ ინტეგრირებულმა გაკვეთილებმა აშკარად გაამართლა, შედეგს რამდენიმე მიმართულებით მიაღწიეს. „ბავშვების დამეგობრება, გამოცდილების გაცვლა, ქიმიისადმი ინტერესის გაღვივება, უცხო ადამიანებთან კონტაქტის დამყარება და ჯგუფური მუშაობის უნარის განვითარება“, – 145-ე სკოლის ქიმიის მასწავლებლის, ნაირა ვარამაშვილის აზრით, ინტეგრირებული გაკვეთილების მომზადება სწორედ ამ შედეგების გამო ღირდა. მეტიც, პედაგოგის თქმით, გაკვეთილების დასრულებისთანავე მასთან მოსწავლეები მიდიოდნენ და პირდებოდნენ, რომ ქიმიას უკეთესად ისწავლიდნენ.

„ეს გაკვეთილები სიახლე იყო ჩვენს ცხოვრებაში. ძალიან მნიშვნელოვანია ის, რომ დამოუკიდებლად ვმუშაობდით, სხვა სკოლის ბავშვებს დავუმეგობრდით და ურთიერთობას ახლაც ვაგრძელებთ. თავიდან ცოტა გვეშინოდა, მაგრამ მერე იმდენად მოგვეწონა, რომ თანახმა ვიყავით, სხვა სკოლაშიც წავსულიყავით. ჯერ ერთი, სრულიად უცხო მოსწავლეებთან ურთიერთობას ვსწავლობდით და მეორეც, უფრო მეტი პასუხისმგებლობა გვექონდა, განსაკუთრებით მაშინ, როცა ეს ღონისძიება ჩვენს სკოლაში ტარდებოდა. გვინდოდა, ყველანაირად კარგი შთაბეჭდილება მოგვეხდინა“, – ასეთია ინტეგრირებული გაკვეთილის ერთ-ერთი მონაწილის, 107-ე სკოლის მოსწავლის, ელენე შალაშვილის შეფასება.

ქიმიის მასწავლებლები აღნიშნავენ, რომ ინტეგრირებული გაკვეთილები მათთვისაც ძალიან მნიშვნელოვანი იყო. „ამ გაკვეთილის მომზადების პერიოდში მასწავლებლებიც ვმეცადინებოდით, დამატებით ინფორმაციას ვეძებდით, საჯარო ბიბლიოთეკაში დავდიოდით, უნივერსიტეტის ლექტორებისგან კონსულტაციებს ვიღებდით. მოკლედ, დამატებითი ცოდნა ჩვენც შევიძინეთ.

შემდეგ ვსხდებოდით და ვმსჯელობდით, რა შეკითხვები დაგვესვა გაკვეთილზე, რა თემა წამოგვეწია წინ და ასე შემდეგ. ეს შემოქმედებითი მუშაობა იყო, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია მასწავლებლისთვის“, – ამბობს ნაირა ვარამაშვილი.

საგნობრივი კათედრების მუშაობაზე, საკუთარი მოსაზრება, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების ხელმძღვანელმა, **დოდო სალაყაიამ** გავიზიარა: „საგნობრივ კათედრებს ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს სწავლა/სწავლების პროცესის სწორად წარმართვისათვის. პედაგოგები, მრავალი წელია, სწავლების მეთოდების გაუმჯობესებაზე მუშაობენ. ჯგუფური მუშაობა ერთ-ერთი საუკეთესო ხერხია ახალი მიდგომების დანერგვის პროცესში. საგანთა ინტეგრაციის დროს ის განსაკუთრებით ეფექტურია. ამ შემთხვევაში, სხვადასხვა საგნის მასწავლებლები ერთად მუშაობენ, გაკვეთილებს გეგმავენ, ადგენენ გაკვეთილის რომელ ნაწილში ვინ იქნება წამყვანი და ვინ – დამხმარე მასწავლებელი. საგნობრივი კათედრები საშუალებას აძლევს მათ, კოლეგებთან ერთად დაგეგმონ სასწავლო სტრატეგიები, განიხილონ სასწავლო პროგრამები, მეთოდები და სახელმძღვანელოები. იმ სკოლების მასწავლებლები, სადაც საგნობრივი კათედრები ეფექტურად მუშაობს, აღნიშნავენ, რომ თანამშრომლობა მათ დასახული მიზნების მიღწევაში ეხმარება.

კოლეგების თანამშრომლობისა და ურთიერთსწავლების მეთოდი ცვლილებებსა და პიროვნულ განვითარებაზეა ორიენტირებული. დისკუსიები, პრობლემების ერთობლივი გადაწყვეტა, იდეების გაზიარება ის პროცესებია, რომლებიც სკოლაში მასწავლებელთა არაფორმალური ქსელის შექმნას უწყობს ხელს. ეს კი რეფორმის ფარგლებში სასკოლო ქსელებისა და მასწავლებელთა

საგნობრივი ასოციაციების ჩამოყალიბების საფუძველია, რაც, თავის მხრივ, პედაგოგთა უწყვეტ პროფესიულ განვითარებას განაპირობებს.

ცნობილია, რომ მასწავლებლებს მოსწავლეების კომენტარების გათვალისწინება და გაზიარება უჭირთ. მხოლოდ 25%-ზე ნაკლები ითვალისწინებს მოსწავლეთა შეფასებებს და 10%-ზე ნაკლები – ადმინისტრაციულ შეფასებებს. ამავდროულად ცნობილია, რომ თანამშრომლობისა და ურთიერთსწავლების მეთოდით მომუშავე მასწავლებლების 80% ითვალისწინებს კოლეგების შენიშვნებს. ისინი გაკვეთილის სხვადასხვა ნაწილებს აკვირდებიან და იკვლევენ. დისკუსიის დროს მათ საშუალება აქვთ, თითოეულისთვის საინტერესო ნაწილზე იმსჯელონ. დისკუსია და გაკვეთილის ანალიზი სხვადასხვა მასწავლებლის დაკვირვებებისა და მოსაზრებების საფუძველზე მიმდინარეობს, რაც პრობლემის განსხვავებული კუთხიდან დანახვის საშუალებას იძლევა.

გამოცდილ პედაგოგებს, აღნიშნული მეთოდის დახმარებით, შეუძლიათ საუკეთესო საგაკვეთილო მოდელე-

ბი შექმნან და კიდევ უფრო სრულყოფილი ისინი. ზოგიერთი თვლის, რომ ამ მეთოდის წარმატებას მასწავლებისთვის თანაბარი უფლებების მინიჭება განაპირობებს, ზოგიერთის აზრით კი, იგი ამართლებს, რადგან სამუშაოს საბოლოო შეფასებისკენ კი არ არის მიმართული, არამედ მისი გაუმჯობესებისკენ.

საგნობრივი კათედრის მასწავლებლებს შეუძლიათ ერთად იმუშაონ საგანმანათლებლო რესურსების შექმნაზეც. ეს მათ პროფესიულ განვითარებას შეუწყობს ხელს. რესურსების შექმნის პროცესში სხვა მასწავლებლების დაინტერესება და ჩართვაც შესაძლებელია. აგრეთვე მნიშვნელოვანია, რომ სახელმძღვანელოების შერჩევისას პედაგოგებმა ერთობლივად განიხილონ ისინი და ჯგუფური გადაწყვეტილება მიიღონ: რომელ წიგნს ანიჭებენ უპირატესობას და რატომ? ასევე ერთობლივად უნდა განსაზღვრონ და მოიძიონ ის დამატებითი რესურსებიც, რაც მათ ეროვნულ სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული შედეგების მიღწევაში დაეხმარება.

P.S. სამწუხაროდ, ქალბატონი დოდო სალაყაია, მოულოდნელად გარდაიცვალა. მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი და ჟურნალი „მასწავლებელი“ დიდ მწუხარებას გამოთქვამს და კიდევ ერთხელ უცხადებს სამძიმარს მის ოჯახსა და ახლობლებს.

თამარ ონოფრიესკო

მასწავლებლობა – ეს უბრალოდ სამსახური არ არის. თუ ვინმე მასწავლებლობას ნახევარი სამუშაო დღის ან ხანგრძლივი არდადეგების გამო ირჩევს, მალევე რწმუნდება ამ პროფესიის სირთულეში. მასწავლებლობა, პირველ ყოვლისა, მოწოდება და ერთ-ერთი ურთულესი პროფესიაა. თითოეული მასწავლებელი და მთელი სკოლა უნდა ეცადოს, რომ ყოველი გაცდენილი დღე მოსწავლისათვის დანაკარგად აქციოს. ბავშვს გული უნდა სწყდებოდეს თითოეულ გაცდენილ გაკვეთილზე.

მალტა – ქვეყანა, სადაც არ იცინა, რა არის „შატალო“

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა, პროგრამა „პესტალოცის“ ფარგლებში, უმასპინძლა სემინარს თემაზე: „დამწყებ მასწავლებელთა მენტორობა: ინოვაციური პრაქტიკა და მიდგომები“.

სემინარში მონაწილეობა მიიღო მალტელმა მასწავლებელმა და განათლების ექსპერტმა, ჯორჯ კოლეირომ. მისმა საინტერესო პრეზენტაციამ და მონათხრობმა გადაგვაწყვეტინა, ქართველი მასწავლებლებისთვისაც გვეამბო მალტის განათლების სისტემაზე, აგრეთვე გამოწვევებისა და პრობლემების დაძლევის იმ გზებზეც, რაც ამ ქვეყანამ უკანასკნელი ათეული წლის განმავლობაში გაიარა.

მალტა წარმატებული და განვითარებული ქვეყანაა და მისი წარმატების საიდუმლოს გასაღები მაინც განათლების სწრაფვაში იმალება. განათლების სისტემის დაფინანსებას ხელისუფლება ყოველწლიურად ზრდის. ევროკავშირში შესვლის შემდეგ რესპუბლიკის მთლიანი შიდა პროდუქტის წილი განათლების დაფინანსებაზე 7-9%-ს შეადგენს, რაც უპრეცედენტოდ მაღალია ევროპის სხვა ქვეყნების მაჩვენებლებთან შედარებით.

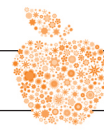
მალტელ მოსწავლეთა 70%-ზე მეტი საჯარო სკოლაში სწავლობს. არასახელმწიფო, ანუ საეკლესიო და კერძო სკოლები ავტონომიურია. სახელმწიფო, ძირითადად, მათ მონიტორინგსა და შეფასებას ახორციელებს, განათლების ხარისხისა და სტანდარტების დოკუმენტთან, ეროვნულ სასწავლო გეგმასა და ეროვნულ სასკოლო პირობებთან (ჰიგიენა, უსაფრთხოება, სკოლის, კლასების მოვლა-მოწყობა) შესაბამისობის დადგენის მიზნით. გარდა ამისა, სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის მიღწეული შეთანხმების შედეგად, საეკლესიო სკოლების მასწავლებელთა უმრავლესობას ხელფასს სახელმწიფო უზდის, რის სანაცვლოდაც მას ეკლესია გარკვეულ ქონებას გადასცემს.

ამ ქვეყანაში განათლების სისტემა ბრიტანულ მოდელს ეფუძნება.

საბავშვო ბაღის შემდეგ, 5 წლის ასაკში, ბავშვი დაწყებით სკოლაში შედის, სადაც 6 წლის განმავლობაში სწავლობს. სკოლას ჰყავს 3 მასწავლებლის, 3 მშობლის, სკოლის დირექტორისა და პრეზიდენტისაგან შემდგარი საბჭო, რომელიც ბიუჯეტისა და ქონების განკარგვაზე პასუხისმგებელია. მასვე ევალება სხვა მასწავლებელთა მონაწილეობით სამწლიანი ბიზნეს-გეგმის, სკოლის განვითარების გეგმისა და პროგრამის შემუშავება.

11 წლის ასაკში ბავშვები საბაზო სკოლაში გადადიან. ეს საფეხური ლიცეუმებსა და სფეროების მიხედვით დიფერენცირებულ, ასევე სუსტი და ძლიერი მოსწავლეებისთვის განკუთვნილ სკოლებს მოიცავს. სკოლის საბჭო აქაც იმავე ფუნქციას ასრულებს, რასაც დაწყებით ეტაპზე. ამ ტიპის სასწავლო დაწესებულებებში, საგნის პედაგოგების გარდა, ხელმძღვანელ-ინსტრუქტორი, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების მასწავლებლებიც ჰყავთ. ხუთწლიან სავალდებულო საბაზო საფეხურს მოსწავლე 16 წლის ასაკში ამთავრებს, რის შემდეგაც კურსდამთავრებულთა დაახლოებით 60% სწავლას საშუალო (2 წელი) ან სახელობო-საშუალო (4 წელი) სკოლაში აგრძელებს.

1998 წლიდან განათლების სამინისტრომ განათლების მესამე საფეხურ-

რის რეფორმირება გადაწყვიტა, „განათლებული, კვალიფიციური და მარჯვე ადამიანური რესურსების“ მიღების მიზნით.

როგორც აღვნიშნეთ, ევროკავშირში შესვლის შემდეგ განათლების სისტემის დაფინანსება ყოველწლიურად იზრდება. მასწავლებელთა ხელფასი თანრიგების მიხედვით მერყეობს. თანრიგების 9-საფეხურიანი სისტემა, მზარდი ხელფასების გარდა, დამატებით შეღავათებსაც გულისხმობს. უკანასკნელი 2 წლის განმავლობაში მთავრობამ სესხებისა და გრანტების გამოყოფა დაიწყო სტუდენტებისთვის, მათ შორის პედაგოგიურ სპეციალობებზე შემსვლელებისთვისაც.

როგორც ჯორჯ კოლეირომ ჩვენთან საუბრისას აღნიშნა, „მასწავლებლობა საკმაოდ პოპულარული პროფესიაა მალტაზე. სახელმწიფო ცდილობს, მრავალმხრივ დააინტერესოს დამწყები თუ უკვე გამოცდილი მასწავლებელი. თუმცა რა პირობებშიც არ უნდა მუშაობდეს იგი, უნდა ვაღიაროთ, რომ ეს უბრალოდ სამსახური არ არის. თუ ვინმე მასწავლებლობას ნახევარი სამუშაო დღის ან ხანგრძლივი არდადეგების გამო ირჩევს, მალევე რწმუნდება ამ პროფესიის სირთულეში. მასწავლებლობა, პირველ ყოვლისა, მოწოდება და ერთ-ერთი ურთულესი პროფესიაა“.

ჩვენს არც თუ ისე მარტივ ეპოქაში, როცა ორივე მშობელს სახლიდან გასვლა უხდება ოჯახის რჩენისა თუ თვითრეალიზაციის მიზნით, ბავშვებისთვის გამოყოფილი დროის წილი უფრო და უფრო მცირდება. შეკითხვაზე, თუ როგორ ახერხებენ ისინი სასწავლო პროცესში მშობელთა ჩართულობის გაზრდას, ჯორჯ კოლეირომ გვიპასუხა, რომ თითოეულ სკოლას საკუთარი სტრატეგია აქვს. მალტელი პედაგოგები ფიქრობენ, რომ მშობელი ხშირად უნდა მოდიოდეს სკოლაში და იცოდეს, რას აკეთებს მისი შვილი, ესწრება თუ არა გაკვეთილებს, რას და როგორ სწავლობს, რა პრობლემები თუ მიღწევები აქვს. 6-7- წლიანი თავდაუზოგავი მცდელობის შემდეგ მათ იმას მიაღწიეს, რომ სკოლებში მშობელთა ასოციაციები, დედათა კლუბები,

სხვადასხვა სახის წრეები გაჩნდა. „ამ ყველაფერს თვითონ ვიგონებთ. ყოველი სკოლა ინდივიდუალურად წყვეტს, რა უფრო უკეთესი იქნება მისი კონკრეტული შემთხვევისთვის, რა უკეთ იმუშავებს“, – გვიხსნის მალტელი სტუმარი.

აღზრდა-განათლების პროცესში მშობელთა აქტიური მონაწილეობა მოზარდთა დანაშაულის რიცხვსაც ამცირებს. სკოლაში მოსწავლეთა ქცევას დისციპლინის სახელმწიფო კოდექსი არეგულირებს, რომლის დაცვაც, საპილოტე ფაზის გავლის შემდეგ, ყველა სკოლას ევალება. როცა ჯორჯ კოლეიროს ვუამბეთ, რომ ჩვენთან ხშირია გაკვეთილების არა მხოლოდ ინდივიდუალური, არამედ ჯგუფური გაცდენების, ე.წ. „შატალოების“ შემთხვევები, მან განაცხადა, რომ „შატალოს“ მსგავსი სიტყვა მალტურ ენაში არ არსებობს, რადგან მათთან ასეთი რამ, უბრალოდ, არ ხდება. მანვე დაგვისაბუთა, რომ ჯანსაღ სასკოლო გარემოში გაცდენების რიცხვი თანდათან მინიმალურამდე შემცირდება: „ვაჟთა იმ სკოლაში, რომელშიც მე ვმუშაობ, გაცდენების პროცენტი 45-დან 5-7%-მდე შემცირდა. ის მექანიზმი, რომელიც არ მუშაობს – რაც არ უნდა თეორიულად დახვეწილი იყოს – უნდა შეცვალოთ“. მათ მიერ გადადგმული პირველი ნაბიჯი, გაკვეთილების ავადმყოფობის გამო გაცდენისას, ჯანმრთელობის ცნობის წარმოდგენის მოთხოვნა იყო, რასაც თან ახლდა სოციალური მუშაკის მხრიდან ექიმისა და მშობლის შემოწმება. გაკვეთილის გაცდენის და საერთოდ, ნებისმიერი უდისციპლინობის შემთხვევაში, საქმეში მხოლოდ მშობელი კი არ ერთვება, არამედ ფსიქოლოგი და სოციალური მუშაკიც. ამდენი მხარის ჩართულობა კი პრობლემის მიჩქმალვასა თუ შენიღბვას გამოირიცხავს. „გაცდენა თუ დისციპლინის დარღვევა მხოლოდ მასწავლებლის საქმე არ არის. სკოლა, ექიმი, ფსიქოლოგი, სოციალური მუშაკი და რაც მთავარია, მშობელი – ყველა ერთად არის ჩართული პრობლემის გადაჭრის მცდელობაში. მანამდე კი თითოეული მასწავლებელი და მთელი სკოლა უნდა ეცადოს, რომ ყოველი გაცდენილი დღე მოსწავლისათვის

დანაკარგად აქციოს. ბავშვს გული უნდა სწყდებოდეს თითოეულ გაცდენილ გაკვეთილზე. მასწავლებელი კი, თავის მხრივ, მაქსიმალურად უნდა ცდილობდეს, საგაკვეთილო პროცესი საინტერესო გახადოს“, – ამბობს მალტელი პედაგოგი.

ჯორჯ კოლეიროსთან საუბრისას ისიც გავარკვეეთ, რომ მალტის ყველა სკოლას ყოველკვირეულად კლასგარეშე ღონისძიებებისთვის გარკვეული დრო აქვს გამოყოფილი. იმის გამო, რომ ეს აქტივობები ძალიან მრავალფეროვანი და ბავშვების ინტერესებსა და მისწრაფებებზე მორგებულია, მოსაწყენი და უსიამოვნო არასდროს ხდება. მასწავლებლები და მოსწავლეები ერთობლივად ქმნიან კლუბებს, აწყობენ გასვლით ღონისძიებებს, მუშაობენ სხვადასხვა სახის წრეებში. ამ საქმიანობისას როგორც მოზარდები, ისე პედაგოგები კრედიტებს/ქულებს იღებენ. მოსწავლეთა ჩართულობა შეიძლება სრული არ იყოს, თუმცა მისი ხარისხი ძირითადად მასწავლებელზე დამოკიდებული: ენთუზიაზმი, მოტივაცია, ორგანიზებულობა – ეს ყველაფერი, უპირველეს ყოვლისა, პედაგოგისგან, ინსტრუქტორისგან მოდის და მოსწავლეს გადაეცემა. „მალტის საზოგადოება საკმაოდ რელიგიურია და მასწავლებელი რუდუნებითა და პასუხისმგებლობით ეკიდება თითოეული მოსწავლის სამყაროს. აცნობიერებს, რომ მას შეუძლია თითოეული ბავშვის პიროვნული სრულყოფაც და დამახინჯებაც“, – გვარწმუნებს ჯორჯ კოლეირო.

სახელმწიფოს მიერ გაღებული დიდი ფულადი ინვესტიციისა და საზოგადოების მხრიდან განათლების მნიშვნელობის გაცნობიერების შედეგად მალტას მაღალკვალიფიციური, მსოფლიო ბაზარზე კონკურენტუნარიანი მოქალაქეები ჰყავს. ჯორჯ კოლეირომ, მალტელი მასწავლებლის სახელით, წარმატება და პროფესიული განვითარების შესაძლებლობა უსურვა ქართველ კოლეგებსა და განათლების პოლიტიკის მესვეურებს.

მომავალი თაობა და

ჯანსაღი ცხოვრების წესი

თამარ კაციტაძე

„ჯანსაღ სხეულში ჯანსაღი სულია!“ – სპარტანელების ამ დევზის ცივილიზაცია ტექნოლოგიური მიღწევებით დაუპირისპირდა. შედეგად კი, როგორც დღევანდელი მეცნიერები ვარაუდობენ, აღნაგობით, გონებრივად და სულიერად დეფორმირებული ადამიანების ჩამოყალიბების საშიშროება წარმოიშვა. ამ პრობლემისგან თავის დაღწევის ერთადერთი გზა სწორედ ჯანსაღი ცხოვრების წესია.

ქართველი პედიატრები ირწმუნებიან, რომ თანამედროვე ცხოვრების წესის გამო მოზარდ თაობას უკვე აღენიშნება სხეულის ძვლოვან-კუნთოვანი სისტემის არასწორი განვითარება, რაც შესაძლოა მომავალში მძიმე დაავადებების საფუძველი გახდეს. ასეთი ბავშვების რაოდენობა კი საკმაოდ დიდია – სპეციალისტთა გათვლით, დაახლოებით 80 პროცენტს აღწევს.

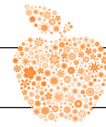

ნინო ელბაქიძე, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის სტანდარტების კოორდინატორი: „მოსწავლეთა სწავლების სტანდარტების ერთ-ერთ ქვეთავში („სასწავლო გარემო“) აღნიშნულია: „მასწავლებელმა იცის, როგორ დაეხმაროს მოსწავლეს ჯანსაღი ცხოვრების წესისთვის აუცილებელი ღირებულებებისა და უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებაში“.

ჯანსაღი ცხოვრების წესზე საუბრისას უმთავრესად იმას გულისხმობენ, რომ მოსწავლემ სიგარეტი არ უნდა მოწიოს, ნარკოტიკი არ უნდა გაიკეთოს და ა.შ. თუმცა ეს გაცილებით ფართო ცნებაა. პირველ რიგში, ბავშვები სპორტით უნდა დაკავდნენ, სწორად უნდა იკვებებოდნენ. პედაგოგი ვალდებულია, მოზარდს ჯანსაღი ცხოვრების წესის უპირატესობა ჩაუნერგოს, მაგრამ, რა თქმა უნდა, მნიშვნელო-

ვანი როლი ოჯახმაც უნდა შეასრულოს. მასწავლებლები მოსწავლეებს სწორად ჯდომისა თუ დგომის კულტურის ჩამოყალიბებაშიც უნდა დაეხმარონ – ამ ასაკში ხომ უკვე ძალიან ხშირია სქოლიოზი თუ ხერხემლის სხვადასხვა დაავადება.

ჯანსაღი ცხოვრების წესი ნორმალურ კვებასაც გულისხმობს. ამ შემთხვევაში, უფრო მეტი პასუხისმგებლობა ოჯახს ეკისრება, მაგრამ, მოგეხსენებათ, ბავშვი დღის დიდ ნაწილს სკოლაში ატარებს, ამიტომ ამ პროცესში მასწავლებელიც შეძლებისდაგვარად უნდა ჩაერთოს. კვლევებმა აჩვენა, რომ არასწორი კვების გამო, სკოლის ასაკის ბავშვებს ქარბი წონის პრობლემა აქვთ, რაც მათ ფიზიკურ თუ გონებრივ განვითარებაზე დიდ გავლენას ახდენს და საბოლოოდ, აკადემიურ მოსწრებაზეც აისახება“.

ტანვარჯიში და აერობიკა სკოლებში

„ადამიანისთვის აუცილებელია ჭამა, რათა მან იარსებოს, გაიზარდოს და ტვინმა იმუშაოს, მაგრამ ასევე ბუნებრივი და სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია მოძრაობა. დღევანდელი ბავშვები თავიდან ბოლომდე ტექნიკაზე არიან დამოკიდებული. ისინი სკოლაში მანქანით დაჰყავთ, სახლში ძირითადად ტელევიზორებთან ან კომპიუტერებთან სხედან. ფაქტობრივად, ბავშვები აღარ მოძრაობენ. ამიტომ, მათ უმრავლესობას ძვლოვანი და კუნთოვანი სისტემა განუვითარებელი აქვს. ადრეულ ასაკში მოზარდებს უკვე ჩამოყალიბებული აქვთ ხერხემალის გამრუდება, ოსტეოქონდროზი და ა.შ. 14-16 წლის გოგონებს ძალიან ხშირად აღენიშნებათ ისეთი დაავადებები, როგორიც არის კისტა და პოლიკისტოზი. მუცლის პრესის განუვითარებლობის შედეგად შესაძლოა, მომავალში, მათ მშობიარობის პროცესიც გაურთულდეთ. ეს კი ისევ და ისევ უმოძრაობასა და არასწორი ცხოვრების წესს უკავშირდება. როცა ადამიანი არ მოძრაობს, სისხლის მიმოქცევა ირღვევა, ამას კი სხვადასხვა ფიზიკური და გონებრივი პრობლემა მოჰყვება. შეხედეთ, რამდენ ახალგაზრდას ანერია სახეზე დალღა და სიბერე – ეს იმიტომ, რომ არ მოძრაობენ. მოზარდი თაობის ჯანსაღი ცხოვრებისთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მინიჭება სავალდებულოა მათი ოჯახებისთვის და ასევე სკოლებისთვის, სადაც ბავშვები დღის დიდ ნაწილს ატარებენ“, – ამბობს ექიმი **ლელა ხურციძე**.

აერობიკისა და გამაჯანსაღებელი სისტემების ფედერაციის პრეზიდენტს, **ლუბა სერგოვანცევას** სხვადასხვა ასაკის მოსწავლეებისთვის განსხვავებული გამაჯანსაღებელი ვარჯიშები აქვს მოფიქრებული. ისინი ორი სახისაა: პირველია რამდენიმეწუთიანი გამამხნეველი, მსუბუქი ვარჯიშები. „ერთ პოზაში

არასწორი ჯდომისას მოზარდის კუნთები იღლება, ხერხემალი დეფორმირდება. კუნთების ერთი ნაწილი დუნდება, მეორე ნაწილი კი ზედმეტ დატვირთვას იღებს, რის გამოც ისინი არათანაბრად ვითარდება. ამ დროს ბავშვი გონებრივადაც ვეღარ არის მობილიზებული. გაკვეთილის მსვლელობისას მასწავლებელმა მოსწავლეს განმუხტვისა და მოდუნების საშუალება უნდა მისცეს“, – ირწმუნება ლუბა სერგოვანცევა.

ვარჯიშების მეორე ნაწილი უფროსკლასელებისთვის არის გათვლილი (მე-5 კლასიდან ზემოთ). ტანვარჯიშისა და აერობიკის განსხვავებული სირთულის ილეთების შესრულება 20-30 წუთის განმავლობაში, მუსიკის თანხლებით უნდა მიმდინარეობდეს. „ვარჯიშიც და მუსიკაც ჯანსაღი ცხოვრების წესის შემადგენელი ნაწილია. გარდა იმისა, რომ აერობიკის ვარჯიშებით მოზარდი ფიზიკურად ვითარდება, მას მუსიკალური გემოვნებაც უყალიბდება“, – ამბობს ლუბა სერგოვანცევა.

აერობიკისა და გამაჯანსაღებელი სისტემების ფედერაციის პრეზიდენტი განათლების სამინისტროსთვის გამაჯანსაღებელი ვარჯიშების პროგრამის წარდგენას გეგმავს. მისივე თქმით, დღეს მოზარდ თაობაში ჯანსაღი ცხოვრების კულტურა, ფაქტობრივად, არ არსებობს. იგი დარწმუნებულია, რომ როდესაც ვარჯიში სისტემატურ სახეს იღებს და ბავშვები მას სიამოვნებით ასრულებენ, ჯანსაღი ცხოვრების სურვილი მათ ბუნებრივად უჩნდებათ. მშობლებიც ხშირად აღნიშნავენ, რომ ის მოზარდები, რომლებიც ვაჯიშობენ, უფრო ენერგიულები, მოტივირებულები და მონესრიგებულები არიან.

ჯანსაღი ცხოვრების წესი და „მხიარული სტარტები“

პოპულარულ სატელევიზიო გადაცემა „მხიარულ სტარტებში“ მონა-

წილეობის მიღება თითქმის ყველა ბავშვის ოცნებაა. „თამაში და გამარჯვება!“ – ამ დევიზით „მხიარული სტარტების“ ფედერაცია მოზარდ თაობაში ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაციას უწყობს ხელს.

„დღეს ბავშვების გონებრივ განვითარებას მეტი ხელშეწყობა აქვს. ფიზიკური აღზრდის პირობები კი, ძველებურად, არც ისე მაღალ დონეზეა. მომავალში, რა თქმა უნდა, ეს პრობლემაც მოგვარდება, მაგრამ გასულმა წლებმა ბავშვებს გარკვეული დაღი უკვე დაასვა. „მხიარული სტარტები“ და მსგავსი პროექტები სწორედ ამ ვაკუუმის ამოვსებას უწყობს ხელს. ჩვენ უცხოელების გამოცდილებისა და ქართული, ტრადიციული სპორტის სახეობების სინთეზი მოვახდინეთ. საქართველოს ისტორიიდან ცნობილია, რომ ბავშვს ყველა სახის ცოდნა და გამოცდილება თამაშ-თამაშით მიეწოდებოდა.

ჩვენი მიდგომა ამაზე ავაგეთ. გვინდოდა, მოსწავლეებისთვის თემატურად საინტერესო თამაშები შეგვეთავაზებინა და ამას იძულების ფორმა არ ჰქონოდა. ბავშვი თამაშითაც არ უნდა გადაიღალოს და მისადმი აგრესია არ უნდა გაუჩნდეს“, – ამბობს „მხიარული სტარტების“ ფედერაციის პრეზიდენტი **ლევან კიკალიშვილი**.

„მხიარული სტარტების“ არსებობის სამი წლის მანძილზე მასში მხოლოდ დედაქალაქის სკოლები იღებდნენ მონაწილეობას. ფედერაციას სურს, რომ მომავალი წლიდან იგი მთელი საქართველოს მასშტაბით ჩატარდეს.

2008-2009 წლის შეჯიბრებების შესარჩევ ტურში მონაწილეობა თბილისის 160-მა სკოლამ მიიღო, თუმცა, საბოლოოდ, მხოლოდ 48 თამაში ჩატარდა. „ბავშვების უმრავლესობა იმდენად სუსტი იყო, რომ სწორად სირბილიც კი არ შეეძლო. ფიზიკურად სუსტი ადამიანი თანდათანობით აგრესიული ხდება, საკუთარი თავის რეალიზებას ვერ ახერხებს, მავენ ჩვევებისკენ მიილტვის. ფიზიკურად ჯანსაღ და მიზანდასახულ ადამიანს კი სულ სხვა ფასეულობები აქვს. ამიტომაც არის მნიშვნელოვანი და აუცილებელი მოზარდ თაობაში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვა“, – აცხადებს ლევან კიკალიშვილი.

„მხიარული სტარტების“ ფედერაციის პრეზიდენტი კიდევ ერთ მნიშვნელოვან შედეგს იხსენებს: „როგორც ცნობილია, შეჯიბრებაზე სკოლებს გულშემატკივრები მოჰყვებიან ხოლმე, მათ შორის ე. წ. ძველი ბიჭებიც. ამ „ინსტიტუტის“ გადაფასება ჩვენს თვალწინ ხდებოდა. ის მოზარდები, რომლებიც სკოლის სახელით მოედანზე გამოდიოდნენ, კარგად თამაშობდნენ და გამარჯვებული სკოლის სახეები ხდებოდნენ, თამაშის დასრულებისთანავე თანატოლებისთვის გმირებად იქცეოდნენ. ის ბიჭები კი, რომლებიც ქუჩური ცხოვრებით ცხოვრობდნენ, მეორე პლანზე გადადიოდნენ. ეს გადაფასება საოცრად თვალსაჩინო იყო“.

მონაწილეები ამ შეჯიბრს მხოლოდ სპორტულ დაპირისპირებად არ აღიქვამენ. „თამაშის დროს ჩვენი სკოლის სხვადასხვა ასაკის მოსწავლეები ძალიან დაუახლოვდით ერთმანეთს, გარდა ამისა, სხვა სკოლის მოსწავლეებსაც დავუშვებოდათ. როგორც მოგებული გუნდი, ხელს ვართმევდით დამარცხებულს და არ დავცინოდით. ამას თავიდან შეჯიბრების ორგანიზატორები და მოსწავლეები გვასწავლიდნენ, მერე კი თვითონვე გაგვიჩნდა სურვილი, რომ დამარცხებულებთან მივსულიყავით. ხომ შეიძლებოდა, ჩვენც ნაგვეგო“, – ამბობს 13 წლის ლევან გილიგაშვილი, რომელიც ირწმუნება, რომ მეგობრებთან ერთად ახლაც ვარჯიშობს, რათა მომავალ წელს „მხიარულ სტარტებში“ ისევ მიიღოს მონაწილეობა და გაიმარჯვოს.

კიდევ ერთი რამ, რაც „მხიარული სტარტების“ მონაწილე მოზარდებს მეტად ხიბლავთ, მოსწავლეებისა და მოსწავლეების დამოკიდებულებაა. მოედანზე პედაგოგებიც და ბავშვებიც გუნდის სრულფასოვანი წევრები არიან.

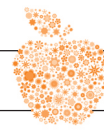
„მხიარული სტარტები“ ბავშვებისთვის დიდი სტიმულია. ისინი დარწმუნდნენ, რომ თუ მოინდომებენ,

ყველაფერს შეძლებენ. როცა მოზარდს საკუთარი თავის და მასწავლებლის შესაძლებლობების სწამს, წარმატებასაც აღწევს. ჩვენ ვცდილობთ, მოსწავლეებს სულიერი სიმტკიცე ჩამოვუყალიბოთ, თუმცა ზედმეტი თავდაჯერებულობაც დამღუპველია“, – ამბობს 107-ე სკოლის ფიზიკულტურის მასწავლებელი **რამაზ ქენქაძე**. მან კარგად იცის, რომ ბავშვებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვას დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს, თუმცა, იმის გამო, რომ აღნიშნულ სკოლაში სპორტული დარბაზი არ არის, მას ბავშვების მოსამზადებლად დიდი ძალისხმევა სჭირდება.

„მხიარული სტარტების“ ფედერაცია უახლოეს მომავალში წიგნს გამოსცემს, სადაც როგორც თეორიულად, ასევე ფოტო-მასალის სახით იქნება წარმოდგენილი ის თამაშები და სპორტული შეჯიბრებები, რომლებიც ფედერაციამ მეცნიერული შესწავლის საფუძველზე, მოზარდის ასაკობრივი განვითარების მიხედვით მოამზადა. ავტორები დარწმუნებულები არიან, რომ ეს წიგნი მოსწავლეებს მხოლოდ სატელევიზიო გადაცემისთვის გუნდის მომზადებაში კი არ დაეხმარება, არამედ, ზოგადად, ბავშვებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვას შეუწყობს ხელს.

„ბავშვს გააჩნია დასვენებისა და თავისუფალი დროის ქონის უფლება, მისი ასაკისათვის შესაფერის თამაშობებსა და გასართობ ღონისძიებებში მონაწილეობის უფლება, აგრეთვე უფლება, თავისუფლად მონაწილეობდეს კულტურულ ცხოვრებაში, ეზიაროს ხელოვნებას“, – ეს „ბავშვის უფლებათა კონვენციის“ 31-ე მუხლია, რომელიც, ფაქტობრივად, მოზარდის ჯანსაღი ცხოვრების წესის განსაზღვრებაცაა და მისი დაცვის ვალდებულებაც. ამ მოთხოვნის შესრულება ყველა სკოლისთვის და ყველა ოჯახისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია.

პასუხები

თქვენს უპირობოზე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ინიციატივით შედგა შეხვედრები მათემატიკის მასწავლებლებთან თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში. პროფესიული სტანდარტის, სასერტიფიკაციო გამოცდის შინაარსისა და ფორმატის შესახებ პედაგოგების შეკითხვებს გამოცდების ეროვნული ცენტრის, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრისა და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ექსპერტები პასუხობდნენ. „მასწავლებლის“ თხოვნით, თქვენს შეკითხვებს ექსპერტები ისევ უპასუხებენ.

გაქვთ შეკითხვა? – მოგვწერეთ: info@tpdc.ge

მათემატიკის მასწავლებლებისთვის

რა სახის სერტიფიკატის მოპოვება შეეძლება მათემატიკის მასწავლებელს?

თამარ ხუჭუა,
სამტრედიის მე-8 საჯარო სკოლა

სასერტიფიკაციო გამოცდაზე მათემატიკის მასწავლებელი საბაზო და საშუალო საფეხურის მასალას აბარებს და შესაბამისად, იგი შეძლებს როგორც საბაზო, ასევე საშუალო საფეხურზე ასწავლოს. სერტიფიკატის მოსაპოვებლად მათემატიკის მასწავლებელი ორ გამოცდას აბარებს: ერთს – ზოგად უნარ-ჩვევებში და მეორეს – მათემატიკაში.

მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტში ისეთი საკითხებია შესული, რომლებიც სკოლაში არ ისწავლება, მაგალითად: ალბათობა, სტატისტიკა, კომპლექსური რიცხვები. რატომ?

მირანდა გაბრიჭიძე, ზემო ნატანების საჯარო სკოლა, ოზურგეთი

მასწავლებლის სტანდარტი მართლაც შეიცავს იმ თემებს, რომლებიც ეროვნულ სასწავლო გეგმაში არ შედის. ბუნებრივია, მასწავლებლის ცოდნის დონე უნდა აღემატებოდეს მოსწავლის მისაღწევ შედეგს, რათა მან მოზარდებისთვის სათანადო ცოდნის გადაცემა და უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბება უზრუნველყოს. დასახელებული თემების ნაწილი, მაგალითად, ფუნქციის წარმოებულები, რამდენიმე წლის წინ სკოლაში ისწავლებოდა და გამოცდილი პედაგოგების უმრავლესობას მათი სწავლების ფართო პრაქტიკა აქვს. ხოლო ალბათობისა და სტატისტიკის ელემენტები უკვე შესულია სასწავლო პროგრამაში. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, სტანდარტში მათი არსებობა სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარებისას გადაულახავ დაბრკოლებად ვერ ჩაითვლება.

რამდენ ხანს გაგარძელდება სასერტიფიკაციო გამოცდა და იქნება თუ არა შესვენება?

ლია ესიტაშვილი,
თელავის №8 საჯარო სკოლა

სასერტიფიკაციო გამოცდა დაახლოებით 4-5 საათს გაგრძელდება. პირველ და მეორე ნაწილს შორის შესვენება გათვალისწინებულია.

ალგებრისა და გეომეტრიის ინტეგრირებულად სწავლება პედაგოგებს გარკვეულ სირთულეებს გვიქმნის. ეს ორი მათემატიკური საგანი ცალ-ცალკე უნდა ისწავლებოდეს. შეგვიძლია ალგებრა და გეომეტრია ასე ვასწავლოთ?

ნათელა მინდიაშვილი, ზემო ნიქოზის საჯარო სკოლა, გორი

გაკვეთილებს მასწავლებელი თავად გეგმავს. პედაგოგისთვის მთავარი ორიენტირი ეროვნული სასწავლო გეგმა და მოსწავლესთან მისაღწევი შედეგია. მისი გადასაწყვეტია, როგორ დაგეგმავს ამ შედეგის მისაღწევ გზას. რა თქმა უნდა, მას შეუძლია გაკვეთილები როგორც ინტეგრირებულად, ისე ცალ-ცალკე ჩაატაროს.

**დამსმარა სახელმძღვანელოები და სასარგებლო ინტერნეტ-რესურსები
მათემატიკის მასწავლებლებისთვის:**

რუსულენოვანი ვებ-გვერდები:

<http://kvant.mirror1.mccme.ru/>

სამეცნიერო-პოპულარული
ფიზიკა – მათემატიკური
ჟურნალი „კვანტი“

<http://www.math.ru/lib/>

ელექტრონული ფორმატის
მათემატიკური წიგნების
ბიბლიოთეკა

<http://www.problems.ru/>

ამოცანების ბაზა,
თემატური კატალოგი

<http://soft.dlf.ge/>

ამ საიტიდან შესაძლებელია
გაქართულებული კომპიუტერული
პროგრამების გადმოწერა

**ინგლისურენოვანი
ვებ-გვერდები:**

[http://illuminations.nctm.org/
Lessons.aspx](http://illuminations.nctm.org/Lessons.aspx)

ამერიკის მათემატიკის
მასწავლებელთა ასოციაციის
ვებ-გვერდი. აქ განთავსებულია
გაკვეთილის გეგმები,
თემატურად დალაგებული,
თანდართული
თვალსაჩინოებებით.

[http://www.shodor.org/interactivate/
activities/](http://www.shodor.org/interactivate/activities/)

ინტერაქტიული ელექტრონული
რესურსები მათემატიკაში (ჯავა
აპლეტები)

[http://www.cut-the-knot.org/
pythagoras/index.shtml](http://www.cut-the-knot.org/pythagoras/index.shtml)

ამ გვერდზე მოცემულია
პითაგორას თეორემის 80-ზე მეტი
დამტკიცება, უამრავი
ვიზუალური მასალა,
ვირტუალური სიმულაციები.

ლიტერატურა

პროგრამაში მოცემული მასალა,
რომელიც მათემატიკაში ეროვნული
სასწავლო გეგმით გათვალისწინებუ-
ლი არ არის, შესაძლებელია იხილოთ
მითითებულ სახელმძღვანელოებში:

1. ი. ქარცივაძე, მათემატიკური
ანალიზი, ტ. 1, თბ., 1981

2. ვ. ჭელიძე, ე. წითლანაძე,
მათემატიკური ანალიზის კურსი,
ტ. 1, თბ., 1971
3. ნ. მუსხელიშვილი, ანალიზური
გეომეტრიის კურსი. თბ., 1951
4. გ. მანია, ალბათობის თეორიის
კურსი, თბ., 1962
5. Погорелов А. В. Аналитическая
геометрия. Изд. “Наука”, М.,
1978
6. Цубербиллер О.Н., Задачи и
упражнения по аналитической
геометрии. Изд. “Наука”, М.,
1966
7. Фихтенгольц Г.М. Курс
дифференциального и
интегрального исчисления. т. 1.,
Изд. “Наука”, М., 1969
8. Зорич В.А. Математический
анализ. т. 1., Изд. “Наука”, М.,
1981
9. Севастьянов Б.А., Чистяков
В.П., Зубков А.М., Сборник
задач по теории вероятностей.
Изд. “Наука”, М., 1980
10. Оре О., Теория графов. Изд.
“Наука”, М., 1980
11. Болтянский В.Г., Ефремович
В.А., Наглядная топология. Изд.
“Наука”, М., 1982
12. Гнеденко Б. В., Хинчин А. Я.
Элементарное введение в
теорию вероятностей. Изд.
“Наука”, М., 1970
13. Никитин В.В., Сборник
логических упражнений.
Пособие для учителей
математики. Изд.
“Просвещение”, М., 1970
14. Виленкин Н. Я. Индукция.
Комбинаторика. Пособие для
учителей. Изд. “Просвещение”,
М., 1976
15. Дубнов Я. С. Ошибки в
геометрических доказательствах
16. Robin J. Wilson. Introduction to
Graph Theory. Oliver and Boyd,
Edinburgh, 1972

მეთოდური ლიტერატურა

მეთოდურ სახელმძღვანელოებად
შეგიძლიათ გამოიყენოთ მათემატი-
კის სასკოლო სახელმძღვანელოების
ავტორთა მიერ გამოცემული
მასწავლებლის წიგნები.

ქვემოთ მოყვანილ წიგნებში
მათემატიკის პედაგოგიკასთან
დაკავშირებული საკითხებია
მოცემული:

1. Фройденталь Г., Математика
как педагогическая задача. т. 1-2.
Изд. “Просвещение”, М., 1983
2. Пиаже Ж., Бет Э., Дьедонне Ж.,
Лихнерович А., Шоке Г.,
Гаттеню К., Преподавание
Математики. Пособие для
учителей. (Перевод с
французского). М., 1960
3. G. Polya, How To Solve It, A
New Aspect of Mathematical
Method, Princeton University
Press, 1945
4. N.L. Webb, Assessment in the
Mathematics Classroom, National
Council of Teachers of Mathemat-
ics, 1993 Yearbook

ინტერნეტ-რესურსები

ინტერნეტის საშუალებით შეგიძლიათ
სხვა ქვეყნებში მიმდინარე პედაგოგ-
თა სასერტიფიკაციო გამოცდებთან
დაკავშირებული ინფორმაცია,
რჩევები, ტესტების ნიმუშები, სხვა
სასკოლო ლიტერატურა მოიძიოთ. ამ
მიზნით ვებ-მისამართების მცირე
ჩამონათვალს გთავაზობთ:

„პრაქსის“ სერიის პედაგოგთა
სასერტიფიკაციო გამოცდები
<http://www.ets.org/praxis/>

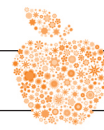
ონლაინ მათემატიკური ტესტები
<http://mathonline.missouri.edu/>

გაკვეთილის გეგმები
[http://www.eduref.org/cgi-bin/
lessons.cgi/Mathematics](http://www.eduref.org/cgi-bin/lessons.cgi/Mathematics)
[http://www.internet4classrooms.com/
math.htm](http://www.internet4classrooms.com/math.htm)

ჯავა აპლეტები
[http://smard.cqu.edu.au/Database/
Teaching/JavaMath.html](http://smard.cqu.edu.au/Database/Teaching/JavaMath.html)
<http://www.walter-fendt.de/m14e/>

სასკოლო ლიტერატურა
[http://www.eknigu.org/lib/
M_Mathematics/MSch_School-level/](http://www.eknigu.org/lib/M_Mathematics/MSch_School-level/)

გავზავმა საკუთარი თავი თვითონ უნდა აღზარდოს

„მასწავლებელს“ მხატვარი რუსუდან ფეტვიაშვილი საკუთარ გამოცდილებასა და შეხედულებებზე ესაუბრა.

**როგორი იყო თქვენი დროის
სკოლა და რა შეიცვალა დღეს?**

– ჩემი დაკვირვებით, თუ კლასში ბავშვების ძირითადი ბირთვი სწავლაზეა ორიენტირებული, მაშინ ყველა ცდილობს, საერთო დონეს დაეწიოს. ჩვენს კლასში უმეტესობა კარგად ვსწავლობდით. მე ბევრს ვაცდენდი. გამოფენების გამო ათი დღით ან ორი კვირით ქალაქიდან გასვლა მიხდებოდა. ხშირად საზღვარგარეთაც მივემგზავრებოდი. სკოლაში რომ ვბრუნდებოდი, ორმაგად უნდა მემეცადინა, რომ კლასელებს დავეწყო. საერთოდ, ჰუმანიტარი ვარ და ტექნიკური საგნების ასათვისებლად განსაკუთრებული ძალისხმევა მჭირდებოდა. მაგიდაზე ალგებრის, გეომეტრიის, ქიმიის და ფიზიკის წიგნები მენყო და ლამეებს ვათენებდი. მამაჩემი აპროტესტებდა, მათემატიკოსობა ხომ არ გინდაო, მაგრამ ვაცდენილი მასალა რომ არ დამეძლია, სკოლაში არ წავიდოდი.

იმ დროს რომ დიფერენცირებული სწავლება ყოფილიყო, ანუ მაღალ კლასებში თავად შეგძლებოდათ ჰუმანიტარული თუ ტექნიკური საგნების არჩევა, ისარგებლებდით ამით?

– არ ვიცი, ვისარგებლებდი თუ არა. ალგებრა, გეომეტრია და სხვა ტექნიკური საგნები, რომლებსაც ვიზე-

პირებდი და კარგ ნიშნებსაც ვიღებდი, დღეს საერთოდ არ მახსოვს. თუმცა ალბათ მაინც ყველა საგანს ვისწავლიდი, მერე რომ გული არ დამწყვეტოდა.

**რა მოგწონთ და რა არა
სწავლების თანამედროვე
მეთოდებში? ხომ არ
შეცვლიდით რამეს?**

– ადრე საშუალო განათლებას მეტ-ნაკლებად ყველა ბავშვი იღებდა, ანუ განათლების ხარისხი, დღევან-

მასწავლებლობანა ბავშვობაში ყველას უთამაშია, მათ შორის, მეც. სერიოზულად კი სკოლის მასწავლებლობაზე არასოდეს მიფიქრია, რადგან მიმაჩნია, რომ ძალიან რთული პროფესიაა.

დელივით, სოციალური ფენების მიხედვით არ იყო დაყოფილი. ვიცი, რომ მაღალმთიან რაიონებში ბავშვები სკოლაში ვერ დადიან, რადგან საჭმელი, ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი და სახელმძღვანელოები არ აქვთ. ჩემი აზრით, აუცილებელია, ყველას სწავლის ერთნაირი შესაძლებლობა ჰქონდეს. ხელმოკლე ოჯახის ბავშვებს აუცილებლად უნდა მიეცეთ განათლება, იმისთვის, რომ მომავალში თავად შეცვალონ საკუთარი ცხოვრება. თუ ახლა მათ ელემენტარული განათლება ვერ მიეცემა, ამით მომავლის შექმნის შანსს წავართმევთ. ჩემი აზრით, განათლება ერთადერთია, რაც ადამიანს თვითდამკვიდრების საშუალებას აძლევს.

ბავშვობაში, უცხოეთში ყოფნისას, ალბათ იქაურ თანატოლებთან სკოლის

შესახებაც გისაუბრიათ. ყველაზე მეტად რამ მოგხიბლათ?

– უცხოეთში ყოფნისას ჩემს თანატოლებთან შეხება არ მქონია. გამოფენებთან და წიგნის ილუსტრაციებთან დაკავშირებულ შეხვედრებზე ურთიერთობა უფროსებთან მიხედებოდა. მხოლოდ ერთხელ, ოქსფორდის უნივერსიტეტის დათვალიერე-

პედაგოგმა ბავშვს საკუთარი აზრი თავს არ უნდა მოახვიოს. მან საშუალება უნდა მისცეს, რომ მოსწავლემ საკუთარი თავი თვითონ აღზარდოს.

ბისას, ძალიან დამწყდა გული, რომ იქ სწავლის საშუალება არ მქონდა. მაშინ მე-10 კლასში ვიყავი.

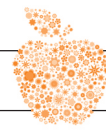
კონკრეტულად რა მოგეწონათ?

– იქ სიმშვიდის, განათლების და ცოდნის აურას ვხედავდი. სიძველის შეგრძნება იყო. თითქოს მე-16 საუკუნის შემდეგ არაფერი შეცვლილიყო. ძველი, უზარმაზარი შენობა, ქვის იატაკი, დიდი ეზო, რომელზეც ბალახი მწვანე ხალიჩასავით ეფინა. გვერდზე ნაკრძალი იყო და ირმები დარბოდნენ. ეკლესიაც ჰქონდათ, სადაც კვირაობით სტუდენტები თვითონ გალობდნენ.

კლასელებს გაუზიარეთ შთაბეჭდილებები?

– კი, მაგრამ ამას მნიშვნელობა არ ჰქონდა, რადგან მაშინ უცხოეთში

სწავლის გაგრძელების საშუალება არ იყო. დღეს, მადლობა ღმერთს, ვისაც ფული აქვს ან სპონსორი ჰყავს, ამასთანავე თუ ნიჭიერია და განათლების მიღებაც სურს, უცხოეთში სწავლა შეუძლია. თავისთავად ეს ძალიან კარგია.

თქვენი მასწავლებლები როგორ გახსენდებათ?

– ყველა კარგად მახსენდება, განსაკუთრებით კი დირექტორი მზია კინმარიშვილი. მერვე კლასს რომ ვამთავრებდი, ორი ხელშეკრულება მქონდა გაფორმებული: პარიზში „პუბლიკაციონ ორიენტალისტან“ – ვეფხისტყაოსნის ილუსტრაციებზე და საქართველოში – ქართული ხალხური ზღაპრების გაფორმებაზე. დრო შეზღუდული იყო და ძალიან ბევრი სამუშაო დამიგროვდა. ამ დროს გამოცდების პერიოდიც მოახლოვდა. ჩემმა დირექტორმა იცოდა, რომ გამოცდაზე მოუმზადებელი არ წავიდოდი, ბილეთების მოსამზადებელი დრო კი თითქმის არ მქონდა. რომ არ მენერვიულა, იმდენი იარა განათლების სამინისტროში, გამოცდებიდან გამათავისუფლეს. ჩემთვის ეს დიდი შეღავათი იყო.

საყვარელი საგანი თუ გქონდათ?

– საერთოდ, პედაგოგს ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს. მასწავლებელს შეუძლია, ბავშვს საგანი შეაყვაროს და შეაძულოს კიდეც. სკოლაში ქიმია არ მიყვარდა, რადგან არ მესმოდა და იძულებული ვიყავი, გაკვეთილი დამეზებირებინა. ჩემი მეგობრები კი ჩვეულებრივად სწავლობდნენ. ერთ წელს ქიმიის მასწავლებელი შეგვიცვალეს. ახალ მასწავლებელს თვითონ ისე უყვარდა ეს საგანი, რომ გაკვეთილს სიამოვნებით და ძალიან საინტერესოდ გვიხსნიდა. გამუდმებით რაღაც ცდებს ატარებდა. იმ მასწავლე-

ბელმა ქიმია ძალიან შემაყვარა. მისი ახსნილი ყველაფერი მესმოდა და სწავლაც მიაღვიღებოდა.

თავად თუ გიფიქრიათ მასწავლებლობაზე?

– მასწავლებლობაზე ბავშვობაში ყველას უთამაშია, მათ შორის, მეც. სერიოზულად კი სკოლის მასწავლებლობაზე არასოდეს მიფიქრია, რადგან მიმაჩნია, რომ ძალიან რთული პროფესიაა.

თუ მაინც მოგიხდათ სწავლება, როგორი მასწავლებელი იქნებოდა?

– ბევრჯერ შემოუთავაზებიათ სტუდიის გახსნა და სტუდენტების აყვანა. თუ ამას ოდესმე დავთანხმდი, ბავშვებს აუცილებლად თავისუფლებას მივცემ. მიმაჩნია, რომ ბავშვმა თვითონ უნდა შეძლოს აზროვნება, საკუთარი დამოკიდებულების შექმნა საგნების და მოვლენების მიმართ. პედაგოგმა მას საკუთარი აზრი თავს არ უნდა მოახვიოს. მან საშუალება უნდა მისცეს, რომ მოსწავლემ საკუთარი თავი თვითონ აღზარდოს. უბრალოდ, მასწავლებელი ბავშვს შესაძლებლობების მაქსიმალურად გამოვლენაში უნდა მიეხმაროს და სწავლის პროცესიც სასიამოვნო გახადოს.

ეს აბსოლუტურად საპირისპიროა თქვენი მოსწავლეობის პერიოდის განათლების სისტემისა...

– რა თქმა უნდა, მაშინ მიდგომა სულ სხვანაირი იყო, კრეატიული მომენტი არ არსებობდა. მასალას გვაძლევდნენ და ვიზუალიზაციით, ასეთი სწავლის შედეგი კი მოგეხსენებათ რაც იქნებოდა.

გარდა იმისა, რომ მასწავლებელი მოწოდების

სიმაღლეზე უნდა იდგეს, თქვენი აზრით, ხარისხიანი განათლებისთვის კიდეც რა არის საჭირო?

– სწავლა უფასო უნდა იყოს, ასევე ნიგნებიც. ყოველ შემთხვევაში, მათი გარკვეული რაოდენობა მაინც ბავშვებს უფასოდ უნდა ურიგდებოდეს. თუმცა ეს დიფერენციაციაც ცუდია: როცა კლასში ზოგი ყიდულობს წიგნს, ზოგს კი უფასოდ აძლევენ, უთანასწორობის მომენტი ჩნდება. რაღაცნაირად ისე უნდა ხერხდებოდეს, რომ ბავშვებს სახელმძღვანელოებით სახელმწიფო უზრუნველყოფდეს.

თქვენს დროს სკოლაში ხელოვნება არ ისწავლებოდა, გრძნობდით ამ საგნის დეფიციტს?

– არა, რადგან მამაჩემი იყო ხელოვანი და ამ დანაკლისს ოჯახი მივსებდა. ვისაც სახლში ხელოვნებას არ ასწავლიდნენ, დიდობისას სწავლობდა. ასე რომ, ეს დიდი ტრაგედია არ ყოფილა. თუ ადამიანს განათლების მიღება სურს, ხელოვნების ისტორიასაც თავად გაეცნობა.

ერთი პერიოდი თურქეთში მოსწავლეებს ლექსის წერას ასწავლიდნენ. თქვენი აზრით, ხელოვნების სწავლა შესაძლებელია?

– მხატვრობაში ელემენტარული ხატვის ნორმების სწავლა შესაძლებელია, მაგალითად, ჩრდილების დადება და სინათლის ამოყვანა. ზოგი ამას ნიჭიერად შეასრულებს, ზოგი – ვერა. ვისაც ხატვის მოთხოვნილება არ აქვს, იმის იქით აღარ წავა, ხოლო ვისაც სურვილი ექნება, პედაგოგის ახსნილს კიდე უფრო დახვეწს.

ქართული კინო და

მასწავლებელი

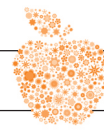
მასწავლებლის პროფესიას კინემატოგრაფი ყოველთვის სწყალობდა. მასწავლებლებისა და მოსწავლეების ურთიერთობის თემაზე დღემდე არაერთი კინემატოგრაფიული შედეგია შექმნილი. იმ ფილმების გარდა, სადაც ამ საკითხს ცენტრალური ადგილი ეთმობა, მოზარდებზე გადაღებულ სურათებში რეჟისორები სკოლას გვერდს ვერ უვლიან.

ნინო ქანკაძე

წლების მანძილზე უცხოურ თუ ქართულ ფილმებში პედაგოგების სტერეოტიპული სახეებიც ყალიბდებოდა. მასწავლებლებს ხშირად საერთო მახასიათებლები აღენიშნებოდათ: გადაჭარბებული სიმკაცრე, საქმიანობის მიმართ გულმოდგინება, ძველმოდურობა და ა.შ. ბევრ შემთხვევაში, მათი პორტრეტები მკვეთრად შეფასებითი და ცალსახა, სწორხაზოვნად დადებითი ან უარყოფითი. ამ მხრივ არც საბჭოთა ხანის ქართული კინოა განსხვავებული. პედაგოგების კარიკატურული სახეების შექმნა ჩვენს კინორეჟისორებსაც უყვარდათ, რადგან კომიკური სახე, მაყურებ-

ლისათვის პერსონაჟის და მთლიანად ფილმის დამახსოვრების საუკეთესო საშუალება იყო.

რა სარგებლობა უნდა მოჰქონდეს მამალს, გარდა იმისა, რომ „ბუნდლას“ და ხორცს იძლევა? ამ კითხვაზე ნანა მჭედლიძის ფილმის, „იმერული ესკიზების“ ყურებისას ალბათ ყველა დაფიქრებულა. მართლაც, რა უნდა ეპასუხა მოსწავლეს? თითქოს ყველაფერი ცხადი და მარტივია, მაგრამ განრისხებული პედაგოგისა და კუთხეში მიმჯდარი ბავშვის ანეული თითების დანახვისას მაინც გულიანად გვეცინება. უკმეხი

მასწავლებელი გარეგნულადაც უშნოდ გამოიყურება. კუთხური სიტყვებით გაჯერებული ლექსიკა, დაჟინებით გამეორებული „კიდე, კიდე რა სარგებლობა მოაქვს...“ და მზარდი ისტერიულობა კომიკურ სიტუაციას ქმნის. პედაგოგი ბოროტ ფურიად გადაიქცევა, უსამართლოდ დასჯილი ბავშვი კი – დაჩაგრულ არსებად. ამგვარად, რეჟისორი მარტივად ახერხებს ჩაგრულისა და მჩაგვრელის კლასიკური მოდელის გათამაშებას, რამაც მაყურებელი (სავარაუდოდ, საკუთარი სასკოლო გამოცდილების გახსენების შედეგად) იოლად უნდა ააღელვოს.

„უფიკე მაგას!“, „ჩინჩლავს, მასწავლებლო“, „ძალღს ჯაჭვით აბამენ!“ – ნანა მჭედლიძის ფილმის მარგალიტებს საქართველოში დღემდე იმეორებენ. თუმცა სკოლასთან დაკავშირებული სხვა კინო-ციტატებიც ძალიან პოპულარულია. არცთუ იშვიათად ლიტერატურული ნაწარმოებიდან აღებულ მფრინავ ფრაზებს კინემატოგრაფი ყოველდღიურ ლექსიკაში უფრო მყარად ამკვიდრება. ასე მოხდა ნოდარ დუმბაძის რომანების ეკრანიზების შემთხვევაში. „მე ვხედავ მზეს“, „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი“ – ამ ფილმების მახვილსიტყვაობა მაყურებელმა იმთავითვე აიტაცა

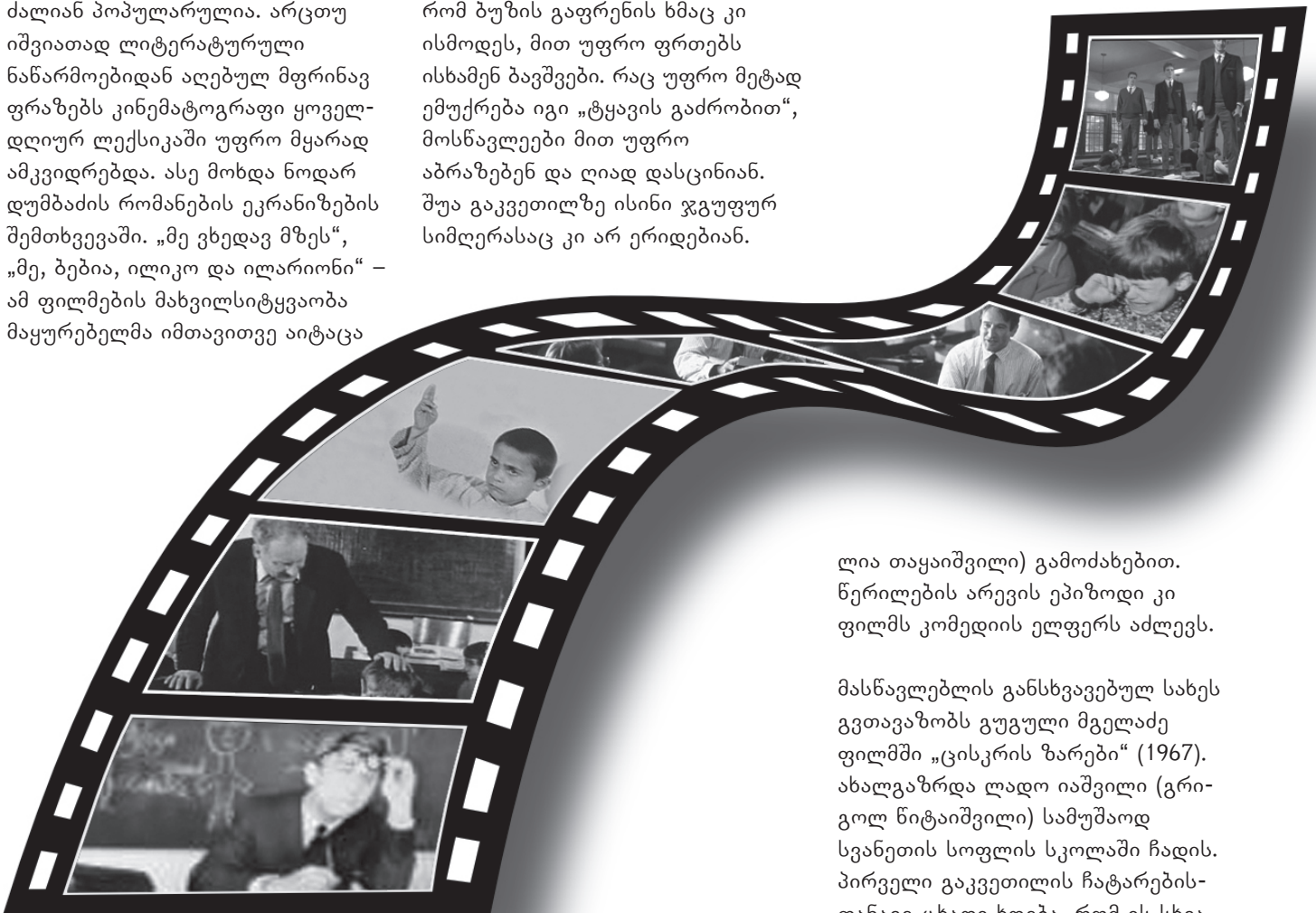
და დღემდე გაიგონებთ გამოთქმებს: „ხელის მოსაკიდებელი ადგილი არ იყო“, „მოხარშული წაბლის ჭამა არ გიყვართ, მასწავლებლო?“...

ლანა ლოლობერიძის ფილმში „მე ვხედავ მზეს“ (1965) პატარა, სახასიათო ეპიზოდი გვხვდება, რომელიც საკლასო ოთახში ვითარდება. მასწავლებელი (გოგი გეგეჭკორი) სამხედრო საქმის სპეციალისტია, მონოდებიტა და „წარმოშობით“ კი – ტანკისტი. პროფესიული ცხოვრების ამ დეტალს იგი ბავშვებს თავიდანვე განუმარტავს, აქაოდა მასწავლებლად არ დაგბადებულვარო. პედაგოგს ბავშვები სერიოზულად არ აღიქვამენ, არც მაშინ, როდესაც ის საკლასო ოთახის კედელზე პლაკატს აკრავს: „სიკვდილი გერმანელ ოკუპანტებს!“. რაც უფრო მეტად მოითხოვს სამხედროს მასწავლებელი კლასში ისეთ სიჩუმეს, რომ ბუზის გაფრენის ხმაც კი ისმოდეს, მით უფრო ფრთებს ისხამენ ბავშვები. რაც უფრო მეტად ემუქრება იგი „ტყავის გაძრობით“, მოსწავლეები მით უფრო აბრაზებენ და ღიად დასცინიან. შუა გაკვეთილზე ისინი ჯგუფურ სიმღერასაც კი არ ერიდებიან.

ნოდარ დუმბაძის მოთხრობის მიხედვით გადაღებულ კიდეც ერთ ფილმში – „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი“ (რეჟისორი თენგიზ აბულაძე) – განათლების თემას ერთ-ერთი მთავარი ადგილი უჭირავს. დილაობით სოფელში ზარის რეკვა გაკვეთილების დაწყების მაცნეა, ზურიკელა ვაშალომიძეს კი სწავლა სიკვდილივით ეზარება. თუმცა ქიმიისა და სხვა საგნების სიყვარულით არც მისი კლასელები გამოირჩევიან. ბავშვების უცოდინრობით გაღიზიანებული ქიმიის მასწავლებელი არაფერს აკეთებს იმისთვის, რომ მათ სწავლის სურვილი გაუჩნდეთ. მხოლოდ დამსჯელის როლში გვევლინება: მისი ერთადერთი მიზანი კლასში წესრიგის დამყარებაა. სასურველი შედეგის მიღწევას სხვების ჩარევით ცდილობს, მაგალითად, სკოლაში ზურიკელას ბებიის (სესი-

ლია თაყაიშვილი) გამოძახებით. წერილების არევის ეპიზოდი კი ფილმს კომედიის ელფერს აძლევს.

მასწავლებლის განსხვავებულ სახეს გვთავაზობს გუგული მგელაძე ფილმში „ცისკრის ზარები“ (1967). ახალგაზრდა ლადო იაშვილი (გრიგოლ ნიტაიშვილი) სამუშაოდ სვანეთის სოფლის სკოლაში ჩადის. პირველი გაკვეთილის ჩატარებისთანავე ცხადი ხდება, რომ ის სხვა

ტიპის მასწავლებელია. რეჟისორს არათუ მოსულელო პერსონაჟად არ გამოჰყავს ახალგაზრდა ქალაქელი პედაგოგი, არამედ მისგან პროფესიონალ, განონასწორებულ, ჭკვიან და წინააღმდეგობრივი ხასიათის მქონე მთავარ გმირს ქმნის. ის გულწრფელი და გახსნილია მოსწავლეებთან ურთიერთობაში. უფრო მეტიც, ეს ურთიერთობა პროფესიულ მოვალეობასაც კი სცდება. წინამორბედებისგან განსხვავებით, კლასში შესვლისთანავე ლადო ხმამაღალ სალამს არ მოითხოვს, მოსწავლეებსაც თანასწორებად აღიქვამს. თუკი დუმბადის ეკრანიზაციებში მოზარდებს ერთი სული ჰქონდათ, გაკვეთილიდან გაქცეულიყვნენ, აქ პიქირით ხდება: როდესაც სევდიან მასწავლებელს უყურებენ, მათ საკლასო ოთახიდან გასვლაც არ უნდათ. ბავშვები ბოლომდე თანაუგრძნობენ ახალგაზრდა კაცს, რომელსაც დანიშნული ქალი შეუყვარდა. ბიბლიოთეკართან რომანის გაბმას სკოლის დირექტორი მასწავლებლის ავტორიტეტის შემლახავ მოვლენად აფასებს. მოსწავლეებსა და მასწავლებელს შორის აქამდე არსებული

სუბორდინაცია კი ირღვევა და მეგობრობად გარდაიქმნება.

ლადო იაშვილი მოზარდების გულს თავიდანვე იგებს. „დღეს პირველ გაკვეთილს ვატარებ, შეიძლება რიგიანად ვერ გამომივიდეს,“ – საკუთარ თავში დარწმუნებული და ჯიუტად თავდაჯერებული მასწავლებლის იმიჯიდან სრულიად ამოვარდნილი ეს ფრაზა ქართული რეალობისთვის შეიძლება დღესაც უჩვეულო იყოს. გრიგოლ წიტიშვილის პერსონაჟი გარემოს შეცვლას მხოლოდ სკოლაში კი არ ცდილობს, არამედ სოფლის ტრადიციულ საზოგადოებაშიც. ასეთი მოკრძალებული, მაგრამ უდრეკი რეფორმატორი მასწავლებელი ქართულ კინოში გამონაკლისი არ არის, მაგრამ საკმაოდ იშვიათია.

ლანა ლოლობერიძის ფილმში „როცა აყვავდა ნუში“ (1971) მასწავლებელი მთავარ როლს არ ასრულებს, მაგრამ ცენტრალური პერსონაჟის ცხოვრებაში მნიშვნელოვნად ერევა. მთავარი გმირი დამამთავრებელი კლასის მოსწავლე ზურა მამაცაშვილია (ზურა ყიფშიძე). ეს ახალგაზრდა საკუთარ თავს რისკიანი ქმედებების უფლებას აძლევს, მაგალითად, მამის მეგობრის მანქანას გაიტაცებს. მოგვიანებით მისი მსხვერპლი უკვე ლექსო ხდება – თანაკლასელი და მეგობარი. ზურას მამა შვილს ყურადღებას არ აკლებს და მის დაუსჯელობას ახლობლებისა თუ ნაცნობების დახმარებით უზრუნველყოფს. მისგან განსხვავებით, ზურას მასწავლებელი ფიქრობს, რომ „არის საკითხები, რომლებზეც ხუმრობა არ შეიძლება“. იგი სულ სამჯერ ჩნდება ეკრანზე: ფილმის დასაწყისში, ზუსტად შუაში და ბოლოს. რეჟისორმა მასწავლებლის ეკრანული ტრაექტორია სწორად გათვალა: ის მაშინ ჩნდება, როდესაც ზურას ცხოვრებაში რაღაც მნიშვნელოვანი ხდება. პედაგოგის ვიზუალური მხარე ამ ფილმშიც ტრადიციულია (სათვალე, უღვაშები და ა.შ.), მაგრამ

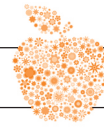
იცვლება რაკურსი – კამერა ქვემოდან იღებს პერსონაჟს, რაც მის მნიშვნელობას უსვამს ხაზს და უფრო პათეტიკურადაც წარმოაჩენს.

ფილმში არ ჩანს, რამდენად ერევა მასწავლებელი მოსწავლეთა პირად ცხოვრებაში. დასასრულს, ზურა ყიფშიძის პერსონაჟი პედაგოგთან სასაუბროდ მიდის. თითქოს მღვდელთან აღსარებაზე იყოს, მასწავლებელთან პირისპირ დარჩენილი ბიჭი დანაშაულს ინანიებს, თუმცა უსიტყვოდ. საკლასო ოთახში განვითარებულ რიტუალურ სცენაში კი ზურა პედაგოგის წინაშე მორალურ ვალს იხდის. მასწავლებლის უკანასკნელი დამოძღვრა – „წადი, ზურა, კაცი მაინც იმითი იზომება, რამდენს იტვირთავს ცხოვრებაში“ – ფილმის ბოლო ფრაზაა და მის მორალს გამოხატავს.

ამდენად, საბჭოთა მასწავლებლის ქართული მოდელი არც ისე ცალსახაა, როგორც ერთი შეხედვით ჩანს. პერსონაჟების გალერეაში კომიკურ და არაკომპეტენტურ პედაგოგებს („არაჩვეულებრივი გამოფენა“, „იმერული ესკიზები“, „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი“, „მე ვხედავ მზეს“), მორალისტებს და მოძღვრებს („როცა აყვავდა ნუში“) საკუთარი ადგილი უკავიათ, ისევე როგორც მასწავლებლებს შედარებით თავისუფალი აზროვნებით („ცისკრის ზარები“).

P.S. თუ ქართული კინოს სინამდვილიდან გამოვალთ და უცხოურ ფილმებს გავიხსენებთ, პირველი რაც უცებ მოგვაგონდება, პიტერ უირის ფილმი „მკვდარი პოეტების საზოგადოებაა“. როგორ შეძლო მასწავლებელმა, არათუ ერთი მოსწავლის, არამედ მთელი კლასის ცნობიერების შეცვლა. ფილმის ეკრანებზე გამოსვლის შემდეგ პრესა აღნიშნავდა, რომ ძალიან ბევრმა ადამიანმა გადაწყვიტა მასწავლებელი გამხდარიყო.

როგორ ვასწავლოთ „ვეფხისტყაოსანი“

„ვეფხისტყაოსანზე“ მნიშვნელოვანი რომ ქართულ მწერლობას არაფერი შეუქმნია, ამას ნებისმიერი ქართველი გაიმეორებს, მაგრამ უმრავლესობა იმასაც გეტყვით, როგორ გაუჭირდა სკოლაში ამ პოემის აღქმა და თუ ჩაეკითხებით, გაგიმხელს, რომ სკოლის დამთავრების მერე მისი წაკითხვის სურვილი ნამდვილად აღარ გასჩენია.

ბელა ჩაქურიშვილი

სკოლის ასაკში შოთა რუსთაველის პოემასთან პირველი შეხება ყველა ჩვენგანისთვის მართლაც რთული იყო, სულ ერთია, ხუთოსნები ვიყავით თუ სამოსნები.

პედაგოგები ამ ფაქტს იმით ხსნიან, რომ მე-9 კლასში „ვეფხისტყაოსნის“ სწავლება ნაადრევია. ზოგიერთი მათგანის აზრით, სჯობს, ქართული ლიტერატურის ისტორიას ქრონოლოგიურად არ მივყვეთ და რუსთაველის პოემა უფრო გვიან, მე-11 კლასის პროგრამაში შევიდეს. ზოგი კი ფიქრობს, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ გაცნობა პირველ-მეორე კლასში უნდა მოხდეს, რადგან ამ ასაკში მოსწავლე ნებისმიერ ტექსტს იოლად აღიქვამს, ხოლო პოემის ზღაპრულობა ბავშვებს მასთან მიახლოებას უადვილებს.

უკვე 20 წელია, ბრიტანული დაწყებითი სკოლის დირექტორი, ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი ქეთი დოჩანაშვილი მოსწავლეებს „ვეფხისტყაოსნის“ კითხვას მე-2 კლასიდან აწყობინებს და ამას უამრავი ფაქტორით ხსნის: „ცნობილია, რომ ცნებების აღქმა სწორედ ამ ასაკში ხდება. აქედან გამომდინარე, რაც მეტ ცნებას შეითვისებს ბავშვი, უკეთესია. „ვეფხისტყაოსანი“ უამრავი ცნების განმარტებას იძლევა: სიკეთის, ბოროტების, სიუხვის, მეგობრობის, თავმდაბლობის. ბავშვები ამას ბუნებრივად აღიქვამენ. პარადოქსულად ჟღერს, მაგრამ რაც უფრო სერიოზულია მასალა, მით უფრო კარგად სწავლობენ მას“.

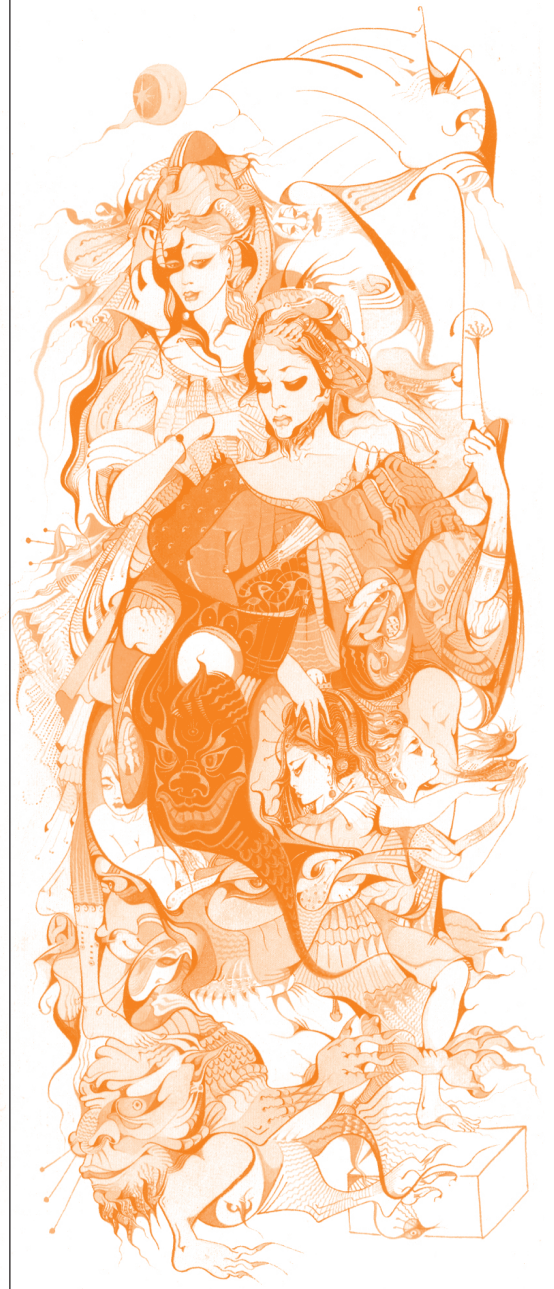
რასაკვირველია, ვეფხისტყაოსნის ახსნა მეორეკლასელებისთვის შესაფერისი მეთოდით ხდება, მასწავლებელი მას ერთგვარი თამაშის ფორმას აძლევს.

სწავლების მეთოდი

ქეთი დოჩანაშვილი: „მოსწავლეებს კვირაში ერთხელ აქვთ „ვეფხისტყაოსნის“ დღე, როცა ისინი პოემიდან ერთ სტროფს სწავლობენ. მათ ლექსიკონებიც აქვთ, სადაც ყოველ სიტყვას იწერენ. ცნობილია, რომ ამ ასაკში ძალიან ეხალისებათ ამგვარი ჩანაწერების გაკეთება, უბის წიგნაკების შედგენა და ა.შ. როდესაც ყოველი სიტყვა განიმარტება, მოსწავლეები ამ სტროფს „თარგმნიან“ და მის შინაარსს წერენ. ახსნის პროცესში ტექსტს იმდენჯერ იმეორებენ, რომ თითქმის უკვე ზეპირად იციან, ანუ ისე ამახსოვრდებათ, ვერც კი ხვდებიან.“

კითხვას პირველი თავიდან ვიწყებთ და ისეთ სტროფებს ვარჩევთ, სადაც ამბავი ჩანს. თუმცა „ვეფხისტყაოსნის“ გაუაზრებლად სწავლაც ძალიან სასარგებლოა, თუნდაც ენის სილამაზის აღსაქმელად. მე კი მაინც გააზრებულად სწავლას ვემხრობი და მე-2 კლასიდან ვიწყებ კითხვას და ახსნას.

მოსწავლეები ბევრ რამეს ეჩვევიან: უყალიბდებათ ტექსტის შინაარსის გადმოცემის უნარი, შეუძლიათ, ლექსი ამბად გადააქციონ და დაწერონ.

რუსუდან ფტჰივაშვილის ნახატი

გარდა იმისა, რომ სხვადასხვა ცნებას ითავისებენ, ეს პოემა მათთვის ძალიან მშობლიური ხდება და უცხო სხეული აღარ არის“.

ბარიერები

გარდატეხის ასაკში „ვეფხისტყაოსნის“ სწავლება ძალიან რთული ყოფილა. პედაგოგის თქმით, ამ დროს მოსწავლეებს სულ სხვა ფსიქოლოგიური პრობლემები აქვთ და პოემის გაგება უჭირთ. ქეთი დოჩანაშვილი აღნიშნავს, რომ მე-9 კლასში, როცა „ვეფხისტყაოსანი“ სასკოლო პროგრამაში შემოდის, ბავშვების შინაგან სამყაროში ისედაც ქაოსია: ვერ მიმხვდარან, ვინ არიან და რა უნდათ, საკუთარი მიმართებების დალაგება უჭირთ, ამ დროს კი თავზე ასეთი რთული ტექსტი ატყდებათ.

„მიუხედავად იმისა, რომ „ვეფხისტყაოსანს“ დაწყებითი კლასიდან ვასწავლი, მიმაჩნია, რომ გარკვეულ ასაკში მისი სწავლება უნდა შეწყდეს: დაახლოებით მე-7 კლასში, შემდეგ კი მე-11-12 კლასებში განახლდეს. ამის თქმის უფლებას ტექსტისადმი მოსწავლეთა დამოკიდებულება მაძლევს. მეცხრეკლასელები ისეთ კითხვებს მისვამენ ტარიელზე, ნესტანზე, მათ მიერ სასიძოს მოკვლაზე, ავთანდილის და ფატმანის დამოკი-

დებულებაზე, რომ ძალიან მიჭირს პასუხების გაცემა. ამ ასაკში სამყაროს სხვანაირად აღიქვამენ და ლიტერატურასაც სხვა მოთხოვნებს უყენებენ. დაწყებითი კლასის მოსწავლეს კი სულ სხვა დამოკიდებულება აქვს ტექსტის მიმართ. მეცხრეკლასელისაგან გასხვავებით, მას სულაც არ ეცინება ტარიელის ტირილზე. დაწყებით კლასში პოემის ზღაპრულობა ბარიერი არ ხდება“, – ამბობს ქეთი დოჩანაშვილი.

შედეგები

ისევ პედაგოგს ვუსმენთ: „უკეთესი იქნება, თუ „ვეფხისტყაოსანს“ უფრო ჩამოყალიბებულ მოზარდებს ვასწავლით. გარდა ამისა, როცა ისინი ტექსტის ენას ადრეული ასაკიდან ერევიან, მაღალ კლასებში მისი ნაკითხვა და გააზრება უიოლდებათ.

ამ პრინციპით ვასწავლიდით მე და ჩემი კოლეგები გერმანულ სკოლებში 15-20 წლის წინ. ეს საავტორო სკოლები იყო და დაწყებით კლასებში ამის საშუალება გვქონდა. წერაკითხვას გოგებაშვილის დედაენით სწავლობდნენ, იქვე დამატებით „ვეფხისტყაოსანს“ შეგვქონდა. მინდა გითხრათ, რომ ამგვარი სწავლებით ძალიან კარგი შედეგები მივიღეთ. როცა მოსწავლეები პროგრამულად იწყებდნენ „ვეფხისტყაოსანს“ (მიუხედავად იმისა, რომ მე-9 კლასში სწავლას ვერ იტანენ და ყველაფერი ეზარებათ), მას თვენახევარში კითხულობდნენ. მათთვის ეს უცხო ტექსტი აღარ იყო, ყველაფერი ბუნებრივად ერევენობდათ: ენის სტრუქტურა, სიტყვების წყობა და ა.შ. ბარიერები აღარ ჰქონდათ“.

რას ამგვარს გამოცდილება

ქეთი დოჩანაშვილი: „ყოველ წელს ვფიქრობ, ხომ არ ვცდები და ადრე ხომ არ ვაწყებინებ? თაობები იცვლება. ასე 20 წლის წინ ვასწავლიდი და იქნებ ახლა აღარ უნდათ? მაგრამ ყოველ წელს ვხედავ, რომ ეხალისებათ. მე რომ დამავიწყდეს, ისინი მახსენებენ. ამ დღეს წიგნი სახლიდან უნდა მოიტანონ და არ ავიწყდებათ.

ერთხელ მინდოდა, ის გაკვეთილი სხვა პროგრამული მასალისთვის გამომეყენებინა და არ გადამატანინეს, დღეს „ვეფხისტყაოსნის“ დღე გვაქვსო!

სხვადასხვა სკოლაში მუშაობისას დავრწმუნდი, რომ ეს ძალიან სახალისო მეთოდია. ბავშვებს მოსწონთ და ერთმანეთს ეჯიბრებიან: აბა, ვინ მეტი სიტყვა დაიმასხოვრა. მაგიდებს შემოვუსხდებით და შეჯიბრს ვმართავთ ხოლმე. ისინი მშობლებთანაც ამაყოფენ, რომ ხშირად მათზე მეტი იციან. ეს თვითმიზანი არ არის. მიზანი ისაა, რომ ბავშვი განვითარდეს და ბევრ რამეზე დაფიქრდეს. მოსწავლეები ნაკითხული სტროფების მიხედვით მსჯელობენ, როგორია როსტევენი მეფე, თინათინი... ცდილობენ გამოიყენონ, მერე რა მოხდება“.

რა იცინა მე-2 კლასელებმა „ვეფხისტყაოსნის“ შესახებ

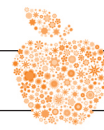
ბავშვებმა იცინა, რომ ეს პოემა შოთა რუსთაველმა დაწერა. ისიც გაუგონიათ, თინათინი თამარის სახე ყოფილა. მასწავლებლის თქმით, როცა ტექსტის კითხვას იწყებენ, მეორეკლასელები სახლშიც ამაზე საუბრობენ და ყოველ გაკვეთელზე ახალი ინფორმაციით დატვირთულები მოდიან. ასე რომ, სიუჟეტური პერიპეტიები ყოველდღიურ სასაუბრო თემად იქცევა ხოლმე. ბავშვები მსჯელობენ, ვინ უფრო ძლიერია: ტარიელი, ავთანდილი თუ ფრიდონი, ვინ უფრო ლამაზია: თინათინი თუ ნესტანი. დასვენებებზეც კი ამას განიხილავენ.

თითქმის ყველა თანხმდება, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ მიმართ ქართული საზოგადოების დამოკიდებულება გარკვეულწილად უნდა შეიცვალოს: რუსთაველის პოემა ხელმეუხებელ სამუზეუმო ექსპონატად აღარ უნდა აღიქმებოდეს. ეს კი სწორედ სკოლის წლებიდან უნდა დაიწყოს. პედაგოგების გადასაწყვეტია, რა მეთოდებით მოახერხებენ მოზარდების დაინტერესებას. ყოველ შემთხვევაში, ის რაც ქეთი დოჩანაშვილი და მისმა რამდენიმე კოლეგამ მოიფიქრა, ასე თუ ისე ამართლებს.

ქეთი დოჩანაშვილი

ქიმიის გაკვეთილის

ფორმულა

სტერეოტიპები ინგრაჟა: ქიმიის გაკვეთილი შეიძლება არც ისე მოსაწყენი იყოს – ქუთაისის 22-ე საჯარო სკოლის გამოცდილება

გაკვეთილები ერთმანეთს არ უნდა ჰგავდეს: ბავშვების ენაზე რომ ვთქვათ, „მაგარი“ მასწავლებელი ვერ გახდები, ნოვატორული იდეებითა და სწავლების ახალი მეთოდებით დაინტერესების გარეშე – მითუმეტეს, თუ მოსწავლეებს ისეთ საგანს ასწავლი, როგორიც ქიმიაა.

მაკა ჩინიჯიშვილი

„ვფიქრობ, რომ ყველა პროფესია რთულია, თუ მას სერიოზულად მიუდგები, მით უფრო პედაგოგობა. აქ ხომ ბავშვთან გაქვს საქმე, მხოლოდ მასალის ახსნით და გამოკითხვით კარგ გაკვეთილს ვერ ჩაატარებ“, – ეს სიტყვები **ხათუნა ზურაბიანს** ეკუთვნის, ქუთაისის 22-ე საჯარო სკოლის ქიმიის მასწავლებელს. მისი გაკვეთილები თითქმის

ყოველთვის განსხვავებულია – ამას ბავშვები ამბობენ. „ხათუნა მასწავლებელი ყოველთვის რაღაც ახალს იგონებს: ხან ცდებს, ხან მინი-კონფერენციებს, პროექტებს, ვიქტორინებს. ამიტომაც აქვს ორიგინალური გაკვეთილები და ყველაზე ზარმაც მოსწავლეებსაც კი იზიდავს,“ – ასე ახასიათებს მას ერთ-ერთი მოსწავლე, თამარ ოყრეშიძე.

დახმარებით, მინი-კონფერენციაც გამართეს, ოღონდ განსხვავებული ფორმატით. „კონფერენციის თემა „ენერგიის ალტერნატიული წყაროები“ იყო. მონაწილეები ძირითადად წყალბადის გამოყენებაზე მსჯელობდნენ. ეს საკითხი მაშინ წამოიჭრა, როცა გაკვეთილზე ნავთობპროდუქტებს გავდიოდით. ბავშვებს როლები წინასწარ გავუწვავთ: ზოგი ენერგეტიკოსი იყო, ზოგი – ქიმიკოსი, ზოგი – ეკოლოგი. გვყავდნენ ჟურნალისტებიც,“ – იხსენებს ხათუნა ზურაბიანი.

„ქიმია სპეციფიკური საგანია. თუ ცოტა სახალისო ელემენტები არ შეიტანე, ბავშვებს ვერ დააინტერესებ. ამიტომ ყოველთვის ვცდილობ, რაღაც სიახლეები მოვიგონო,“ – ამბობს ხათუნა ზურაბიანი.

მასწავლებელი მოსწავლეებს ხან სადემონსტრაციო ცდებს უტარებს, ხანაც მათთან ერთად „ქიმიურ ზღაპრებს“ თხზავს. ცოტა ხნის წინ სკოლაში კონკურსიც გაიმართა: „მხიარული და საზრიანი ქიმიკოსები“. იგი რამდენიმე ტურისგან შემდგომდა. ერთმანეთს ორი ჯგუფი ეჯიბრებოდა, ერთ გუნდს „წყალბადი“ ერქვა, მეორეს კი – „ნახშირო-

ჟანგი“. პირველ ტურში მოსწავლეებს საკუთარი გუნდის სახელი, რაც შეიძლება, უკეთ უნდა წარმოეჩინათ, ხოლო მეორე ტურში ერთს წყალბადისთვის უნდა გაეკეთებინა რეკლამა, მეორეს – ნახშიროჟანგისთვის. 5-7 წუთში ქიმიური ელემენტების შესახებ ბავშვებს რეზუსები უნდა მოეფიქრებინათ, ლაბორანტის მიერ შეცდომით ჩატარებული ცდები თავად უნდა გაესწორებინათ და ა.შ. ამ კონკურსის შემდეგ სკოლაში ქიმია ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული საგანი გახდა.

რამდენიმე კვირის წინ ახალგაზრდა ქიმიკოსებმა, ხათუნა მასწავლებლის

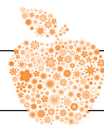

ამ საკითხის მიმართ მოსწავლეებმა დიდი ინტერესი გამოიჩინეს, კომპიუტერულ ცენტრში საათობით იხსდნენ და ინტერნეტში მასალებს ეძებდნენ. „ჟურნალისტებმა“ მეტყველება „დაიწყეს“ და სათვალევ მოირგეს, სადღაც მიკროფონიც კი მოიძიეს. „ენერგეტიკოსების“ მიერ წარმოდგენილი მასალით კი კონფერენციის მონაწილეებიც და მსმენელებიც ალფრთოვანებულები დარჩნენ.

ხათუნა ზურაბიანის ხელმძღვანელობით ცოტა ხნის წინ სასწავლო პროექტიც განხორციელდა: „ჩემი საცხოვრებელი ადგილი.“ სკოლაში ამბობენ, რომ პროექტმა მოსწავლეები ძალიან დააინტერესა. თვეების განმავლობაში ისინი მასალებს არქივსა და ბიბლიოთეკებში ეძებდნენ, ინტერვიუებს წერდნენ, ფოტოებს იღებდნენ და საბოლოოდ, საკუთარი საცხოვრებელი გარემოს შესახებ უამრავი ინფორმაცია შეაგროვეს.

„ეს მათთვის ძალიან კარგი გამოცდილება იყო. დამოუკიდებლად მუშაობა ისწავლეს. ამ პროექტმა თავისი მისია უკვე შეასრულა. ბავშვებმა იცოდნენ, სად, როგორ გარემოში ცხოვრობენ და რა ხდება მათ ირგვლივ,“ – ამბობს ხათუნა ზურაბიანი.

გზა „ჩემი მოსწავლეებიდან“ - „ჩემს ბავშვებამდე“

ჩვენს ქვეყანაში მასწავლებლები უმთავრესად ქალები არიან და მიუხედავად იმისა, რომ ისინი თავის საქმეს მშვენივრად უძღვებიან, გაკვეთილზე მამაკაცის გამოჩენას მაინც სხვა ხიბლი აქვს. ესეც ალბათ იშვიათობის ბრალია – სინამდვილეში, მასწავლებლის მოვალეობაში ხარისხიანი სწავლება შედის და მის სქესს არანაირი მნიშვნელობა არ აქვს.

როგორც ახალგაზრდა მასწავლებელი კობა ოთარაშვილი ამბობს, აქ საქმე პასუხისმგებლობის თავიდან აცილებასთან უნდა გვეკონდეს, რადგან პედაგოგის დადებული შრომისათვის ასე ადვილად თავი არავის ემეტება. ქალებიც და მამაკაცებიც, ამ შემთხვევაში, მცირე ხელფასის გარდა, დატვირთვას და პასუხისმგებლობას გაუზიანებ.

კობა ოთარაშვილი 26 წლისაა და ოთხი წელია, რაც პედაგოგად მუშაობს. ამჟამად იგი ქართულ-გერმანულ სკოლა „A-Z“-ში მათემატიკას ასწავლის.

რა აქლავს სკოლაში მუშაობის მოტივაციას

სკოლას იმიტომ შემოვრჩი, რომ აქ იმას ვაკეთებ, რაც ვიცი. ერთხელ წამოვედი და მივხვდი, მოსწავლეების მიტოვება მარტივი არ ყოფილა. ისე მენატრებოდა ის სკოლა, რომ სანახავად წავედი. ვისხედით და ძველ ამბებს ვისხენებდით. აღმოჩნდა, რომ სიყვარულიც ყოფილა და პატივისცემაც. ქართველი მასწავლებლები მოსწავლეებზე საუბრისას ამბობენ: „ჩემი ბავშვები“. მე ვამბობ: „ჩემი მოსწავლეები“ – რო-

გორც ჩანს, 4 წელი საკმარისი არ არის. მერე ალბათ მეც ასე დავინწყებ ლაპარაკს.

მასწავლებლობა ნებისმიერ სკოლაში და ნებისმიერ ქვეყანაში რთულია. სკოლა კვირაში შვიდდღიანი სამუშაოა. ისე არ ხდება, რომ 3-ზე გაკვეთილებს დაამთავრებ და წამოხვალ. მოდიხარ და თან მოგაქვს რვეულები, მეორე დღისთვის მასალაც გაქვს მოსამზადებელი... თუ არ მოემზადები და ინფორმაციას სწორად არ მიაწვდი, არ დაგიჯერებენ: სიყალბეს ყველა ამჩნევს.

როგორ ახერხებს მოსწავლეების დაინტერესებას

ვცდილობ, მათთვის გასაგებ ენაზე ვესაუბრო. რაც შეიძლება, მარტივად ვუხსნი და მერე გადავდივარ სამეცნიერო ტერმინოლოგიაზე. ეს მანამდე გრძელდება, სანამ ყველას არ შეეცვლება თვალების გამომეტყველება და არ მივხვდები, რომ გაიგეს. შეიძლება ერთ გაკვეთილში ვერც კი მოვასწო.

მოსწავლემ უნდა იცოდეს, რომ ნაშრომი დაუფასდება. რასაც დაავალებ,

ბელა ჩეკურიშვილი

მასწავლებლობა ნებისმიერ სკოლაში და ნებისმიერ ქვეყანაში რთულია. სკოლა კვირაში შვიდდღიანი სამუშაოა. ისე არ ხდება, რომ 3-ზე გაკვეთილებს დაამთავრებ და წამოხვალ. მოდიხარ და თან მოგაქვს რვეულები, მეორე დღისთვის მასალაც გაქვს მოსამზადებელი... თუ არ მოემზადები და ინფორმაციას სწორად არ მიაწვდი, არ დაგიჯერებენ: სიყალბეს ყველა ამჩნევს. “

უნდა მოსთხოვო, თორემ მერე აღარ მოიტანს. წიგნზე მუშაობა ადვილი არ არის. ამ თაობისთვის წიგნზე მუშაობა უცხოა და ბავშვები მუდმივად ახსნას ითხოვენ. ვცდილობ, მივაჩვიო ისინი, რომ ამოცანა თვითონ გაიაზრონ – მიზანი ამოხსნა კი არა, მისი გააზრებაა.

რამდენად აღწევს შედეგს

შედეგები ნამდვილად არის. ეს აზარტითაა: როცა ხედავ, რომ მოსწავლისგან რაღაცის გამოდნობა შეიძლება, ცდილობ, ყველაფერი გააკეთებინო. თავიდან ბრძოლას ჰგავს: ან გამოგყვება, ან არა. მე-8 კლასი განსაკუთრებით რთულია მოსწავლეების გარდამავალი ასაკის გამო. გაკვეთილისკენ მათი შემობრუნება ადვილი არ არის. ხანდახან საჭიროა, ასახსნელ მასალას თავი დაანებო, რომ ისინი დააინტერესო. თუ ეს მოახერხე, მერე ყველა ერთვება მუშაობაში. სასიამოვნო გრძნობაა, როცა მოსწავლეს შენი დაწერილი ათიანი უხარია. ცოტა ძნელი მისაღწევია უნდა იყოს ეს ათიანი, თორემ სიხარული ნაკლები იქნება.

დისციპლინა მამაკაცი მოსწავლეთათვის

უფრო ადვილად ვახერხებ ამას, ვიდრე წარმომედგინა. თუმცა ვერ გავრისკავ, 40 ბავშვთან შევიდე კლასში. ეს ძალიან დიდი რაოდენობაა. ერთი წელი არ გეყოფა, რომ ყველა გაიცნო. როცა მოსწავლე გრძნობს, რომ მასწავლებელი მის პიროვნებას აქცევს ყურადღებას, თვითონაც პატივისცემით პასუხობს. კლასი ცოცხალი ორგანიზმია: სიცილიც არის და ჟრიამულიც. მთავარია, ეს საქმიანი ჟრიამული იყოს, ვთქვათ, პასუხის გაცემაზე ან მაგალითის ამოხსნაზე დასწრება. ეს უკეთესია, ვიდრე ბუზის გაფრენა.

როცა პირველად შედიხარ კლასში, გცდიან და გამომწევენ. არავინ თქვას, რომ მასწავლებელი მოსწავლეს რაღაცით ალემატება. გაკვეთილზეც და გაკვეთილის გარეთაც ყველა პიროვნებაა. როდესაც ხედავ, რომ მოსწავლე ალელვებული შემოვიდა კლასში, შეგიძლია მას რამდენიმე წუთიც დაუთმო. ასევე, მოსწავლეს ვერ უპასუხებ, სხვას

ჰკითხე, როცა მას შენი აზრი აინტერესებს.

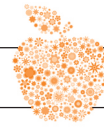
მოსწავლისა და მასწავლებლის ძირითადი პრობლემა

პრობლემა ხმამაღალი ნათქვამია. მგონი, განსაკუთრებული პრობლემები მოსწავლესა და მასწავლებელს შორის არც არსებობს. ერთადერთი პრობლემა სიზარმაცია, ანუ როცა ვერ შეთანხმებულან, რომ მოსწავლემ უნდა ისწავლოს, მასწავლებელმა კი ასწავლოს.

უფრო პრობლემატურად იმ საკითხს მივიჩნევდი, რომ სკოლაში იშვიათია ახალგაზრდა მასწავლებელი და თანაც მამაკაცი. მასწავლებლობა მხოლოდ ქალისთვის განკუთვნილ პროფესიად არ უნდა ითვლებოდეს და საზოგადოებაშიც არ უნდა იყოს ისეთი დამოკიდებულება, რომ რაკი მამაკაცი მასწავლებელი ხარ, ესე იგი, რაღაც გჭირს. ერთხელ, მიკროავტობუსში მოსწავლემ ფული გადამიხადა და ჩასვლისას ხმამაღლა მითხრა: „კობა მასწავლებელია, თქვენი გადახდილია“. მანქანა ადგილიდან არ დაიძრა, მძღოლიან-მგზავრებიანად ყველა ჩემკენ შემობრუნდა. ეს გაშეშების რამდენიმე წამი იყო.

ფიზიკა მეც მასწავლებელმა შემაყვარა. კაცი მასწავლებელი გვყავდა და ყველაფერზე ვსაუბრობდით. დედაჩემიც მასწავლებელია, ქიმიას ასწავლის სკოლაში. ვუყურებდი, როგორი დაუფასებელი იყო ეს პროფესია და არასდროს მინდოდა, მასწავლებელი ვყოფილიყავი, მაგრამ ნათქვამია, არასდროს თქვა არასდროსო.

ესთეტიკა

ანუ სასკოლო ღონისძიება და მისი დაგეგმვა

მოზარდის ესთეტიკად ჩამოყალიბება სკოლას ისევე ევალება, როგორც მისი ფიზიკური მომზადება. სასკოლო საღამოები, კარნავალები და სხვა მსგავსი ღონისძიებები სწორედ ამას უწყობს ხელს.

თბილისის 190-ე სკოლაში მეექვსე-კლასელებმა საღამო გამართეს: „მთანმინდა ჩაფიქრებულა“. ის იმ პოეტებს ეძღვნებოდა, რომლებიც მთანმინდის პანთეონში არიან დაკრძალულნი. დღეს სკოლებში ძირითადად სწორედ ამგვარ საღამოებს აწყობენ ხოლმე. ღონისძიების ორგანიზატორი ზაირა ადამაშვილი ამბობს, რომ ბავშვებმა მწერლებზე უამრავი ახალი რამ გაიგეს, თან იმ ლექსების დასწავლა მოუხდათ, რომლებიც პროგრამაში არ იყო.

როგორც მსგავს წარმოდგენებზე ხდება ხოლმე, ყველამ ის გააკეთა, რაც შეეძლო: ზოგმა იმღერა, ზოგმა დაუკრა, უმეტესობამ ლექსები წაიკითხა.

ზაირა ადამაშვილი, ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი: „მუსიკალური ნაწილის მომზადებაში სიმღერის მასწავლებელი გვეხმარებოდა. ისე, ბავშვები ბევრ რამეს თვითონ აკეთებდნენ, მწერლებზე ინფორმაციას ეძებდნენ და მოჰქონდათ. ლექსი „საბა“ ისე მოეწონათ, ყველამ დაიზეპირა. კარნავალებსაც ვანყობთ ხოლმე და ამ დროს ფორმებს თავად ბავშვები ამზადებენ“.

მსგავს ღონისძიებებში მონაწილეობა მოზარდებს ძალიან უხარიათ. მათთვის ეს დღესასწაულია. კულტურული ღონისძიებების ჩატარება კარგი და აუცილებელია, მაგრამ აქ ერთი პრობლემა იჩენს თავს: ყველაფერს სკოლის

რესურსით ვერ გააკეთებ. საღამოს ორგანიზებას სპეციალისტი სჭირდება, რომლის მოწვევის საშუალება, შესაძლოა, სკოლას არ ჰქონდეს.

მიხეილ ანთაძე, ნოდარ დუმბაძის სახელობის სახელმწიფო საბავშვო თეატრის მმართველი: „როგორც რეჟისორი ვერ მივა სკოლაში და ისტორიის გაკვეთილს ვერ ჩაატარებს, ისე ისტორიის მასწავლებელი ვერ შეძლებს, რომ გააკეთოს ის, რის გაკეთებასაც ხუთი წლის განმავლობაში ასწავლიან, ანუ რეჟისურა. ძალიან ბევრი რამ უნდა იცოდეს: მასალის შერჩევა, სცენარის დაწერა, მხატვრული კითხვა. ერთია, როდესაც ბავშვი ლექსს ზეპირად სწავლობს და ამბობს, მაგრამ მეორეა მისი მხატვრულად წაკითხვა. თუ ბავშვს ეს არ ასწავლეს, მისი ნათქვამი ლექსი ძალიან პათეტიკური გამოვა“.

სასკოლო ღონისძიებები მთელს მსოფლიოში ტარდება. მიხეილ ანთაძის თქმით, საზღვარგარეთ წარმოდგენის დადგმას ხშირად თავად ბავშვებს ანდობენ – კერძოდ მათ, ვისაც რეჟისურის ნიჭი აქვთ. მართალია, ეს წარმოდგენები სრულყოფილი არ არის, მაგრამ ისინი მთლიანად ბავშვების მოწყობილია და შესაბამისად, სახალისოცაა. სპექტაკლი იმისთვის არ იდგმება, რომ მან სკოლას სახელი გაუთქვას. ის, უბრალოდ, მოზარდებისთვისაა და მაყურებლებიც მათივე თანატოლები და მშობლები არიან.

თეა თოფური

სასკოლო ღონისძიება მხოლოდ ერთჯერად სანახაობად რომ არ დარჩეს, სასურველია, მასწავლებელმა ის, როგორც სასწავლო რესურსი, ისე გამოიყენოს.

ის ასევე გვარწმუნებს, ბავშვების გემოვნება დროსთან ერთად შეიცვალა, შესაბამისად, მიდგომაც უნდა შეიცვალოს.

თანამედროვე ბავშვი გაცილებით მომთხოვნია და პრეტენზიულია. შესაბამისად, იმისთვის, რომ სკოლამ კულტურული ღონისძიებების მაღალ დონეზე ჩატარება შეძლოს, არსებული გზებიდან ერთ-ერთს უნდა მიმართოს:

ყველზე სასურველია სპეციალისტის მონევა (ზოგ სკოლაში შესაბამისი შტატიც არის დაშვებული). რა თქმა უნდა, სპეციალისტს სათანადო ჰონორარი და აგრეთვე ინვენტარი დასჭირდება: სცენა, აპარატურა, კოსტიუმები...

თუ სკოლას სათანადო რესურსი არ გააჩნია, სჯობს, მსგავსი ღონისძიების ორგანიზება ხელოვნების მასწავლებელმა ითავოს.

კიდევ ერთი გამოსავალია: თეატრალური ინსტიტუტის სტუდენტების მონევა. მათთვის ეს სტაჟირება და პრაქტიკა იქნება, სკოლა კი კვალიფიციურად მომზადებულ ღონისძიებას უფასოდ მიიღებს.

ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის, სკოლების ფიზიკური გარემოს გაუმჯობესების კომპონენტის კოორდინატორი **თინათინ ქავთარაძე** ამბობს, რომ ამგვარი ღონისძიებების **მიზანი** მკაფიოდ უნდა განისაზღვროს. ის სასწავლო მიზნებსა და ბავშვების ასაკს უნდა მოერგოს: მაგალითად, თუ დანეშებით კლასებში პოეზიის საღამო მიზნად ისახავს მეხსიერების უნარის განვითარებას, სიტყვების მარაგის დაგროვებას და ამა თუ იმ პოეტის შემოქმედების გაცნობას, უფროს კლასებში მსგავსი სასწავლო მიზნების დასახვა არაადეკვატური იქნება. ზედა კლასებში გაცილებით აქტუალურია ასაკის შესაბამისი სისტემური აზროვნების, კრიტი-

კული აზროვნების უნარების განვითარება, მაგალითად, იმის განხილვა, რატომ ასახავდა პოეტი თავის შემოქმედებაში ამა თუ იმ მოვლენას, რა ეპოქალური მოვლენები და პოლიტიკურ-სოციალური ცვლილებები ახდენდნენ გავლენას მის თანამედროვე საზოგადოებაზე, რაც თავის მხრივ პოეტის შემოქმედებაში აისახებოდა და ა.შ.

თინათინ ქავთარაძე: „რა თქმა უნდა, ასეთი ღონისძიებების მიზანი ცოდნის სოციალური მხარის დემონსტრირებაც არის – მოპოვებული ცოდნის საჯაროდ წარმოდგენა. აუცილებელია,

საზღვარგარეთ წარმოდგენის დადგმას ხშირად თავად ბავშვებს ანდობენ – კერძოდ მათ, ვისაც რეჟისურის ნიჭი აქვთ. მართალია, ეს წარმოდგენები სრულყოფილი არ არის, მაგრამ ისინი მთლიანად ბავშვების მოწყობილია და შესაბამისად, სახალისოცაა.

ბავშვებს თავიდანვე ჩამოუყალიბდეთ საზოგადოებასთან და ერთმანეთთან ურთიერთობის კულტურა – ისინი ხომ ერთმანეთისგან ისევე სწავლობენ, როგორც წიგნებიდან.

მაღალ კლასებში ლიბერალი მოაზროვნეების, ავგუსტო ბოალისა და პაულო ფრეერის მიდგომების გამოყენებაც შეიძლება, მაგალითად, ფორუმ-თეატრის. თავიდან კლასში მოსწავლეებისთვის აქტუალურ და საინტერესო თემას ირჩევენ. მერე კი, მასწავლებლის მინიმალური ჩარევით, მოზარდები სცენარს თავად წერენ, როლებს ინაწილებენ, რეჟეტიციებს აწყობენ და ბოლოს სპექტაკლს წარმოადგენენ. ისინი თითქმის ყველაფერს დამოუკიდებლად აკეთებენ, პედაგოგი, უბრალოდ,

მათ თვალყურს ადევნებს და უფრო დამხმარის, მენეჯერის როლში გამოდის. აქტუალურ თემად შეიძლება პოლიტიკური მოვლენები ან ისეთი სოციალური პრობლემები იქცეს, როგორიცაა: ნარკომანია, კრიმინალი, გენდერული საკითხები და ა.შ.

გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს იმ ფაქტს, რომ სპექტაკლის პირველი ჩვენებისთანავე განმეორებითი ჩვენება იმართება, სადაც მაყურებელს დისკუსიაში ჩაბმა, საკუთარი აზრის გამოთქმა და სიუჟეტის მსვლელობაზე ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია – ეს იმისათვის, რომ მისი დასასრული უფრო დადებითი და კონსტრუქციული გახდეს. ფორუმ-თეატრი მოზარდებში, ისეთ სოციალურ-აკადემიურ უნარებთან ერთად, როგორიცაა: სცენარის წერა, ტექსტზე მუშაობა, როლების განაწილებაზე მოლაპარაკება და ა.შ. განსაკუთრებულად კრიტიკულ აზროვნებასა და მოვლენების ალტერნატიულ ხედვას ავითარებს. ბავშვები იმასაც ხვდებიან, რომ „გამოუვალი სიტუაციები“ არ არსებობს.

ჩემი აზრით, მსგავსი სასკოლო ღონისძიებების პრინციპი, ბავშვების ასაკის მატებასთან ერთად, შემდეგნაირად უნდა იცვლებოდეს: მასწავლებლის მიერ მთლიანად მართულ-დაგეგმილიდან მოსწავლეების მიერ დაგეგმილის სახეს უნდა იღებდეს, აგრეთვე მასალის, თემის გამორება-ზეპირი გადმოცემა მისი კრიტიკული განხილვითა და განსჯით უნდა იცვლებოდეს. მჯერა, რომ ასეთი ღონისძიებები მოსაწყენად ან უგემოვნოდ არასდროს მოგვეჩვენება!“

შეიქმნეთ ჟურნალი მასწავლებელი

თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში

მოიკითხეთ თქვენი ჟურნალი თბილისში, „მაცნე“-ს და „პლანეტა ფორტე“-ს საცალო ვაჭრობის
ჯიხურებში! საქართველოს რეგიონებში კი სს „საქპრესას“ ჯიხურებში!

გამოიწერეთ ჟურნალი „მასწავლებელი“ საქართველოს რეგიონებში!

ჟურნალ „მასწავლებელზე“ ხელმოწერის გასაფორმებლად მიმართეთ „საქპრესას“ და მიიღეთ თქვენი
„მასწავლებელი“ თქვენს მიერ მითითებულ მისამართზე ყოველ ორ თვეში ერთხელ!

ანგარიშსწორება შესაძლებელია როგორც ნაღდი, ასევე უნაღდო ანგარისშნრებით.
ხელმოწერა ექვსი თვით – 6 ლარი.

საქართველოს რეგიონებში ჟურნალ „მასწავლებლის“
გამოწერა შეგიძლიათ სს „საქპრესას“ ფილიალებში შემდეგ მისამართებზე:

ბათუმი	მემედ აბაშიძის №33 (ფოსტის შენობა) აჭარა, 7 22 42;	მარტვილი	თავისუფლების ქ. №12, 2 12 26; 877 97 90 38;
ახალგორი	თავისუფლების მოედანი №8, 4 26 78;	მარნეული	რუსთაველის ქ. №43, 877 97 90 62;
ადიგენი	თამარ მეფის ქ. №12, 51 59 05; 877 97 90 20;	მესტია	რუსთაველის ქ. №1, 877 97 90 68;
აბაშა	თავისუფლების მოედანი №56, 9 12 26; 877 97 90 13;	მცხეთა	დავით აღმაშენებლის ქ. №64, 2 09; 877 97 90 39;
ამბროლაური	მ. კოსტავას ქ. №2, 2 15 16; 877 97 90 37;	ნინოწმინდა	კ. მარქსის ქ. №22
ასპინძა	რუსთაველის ქ. №10, 9 10 26;	ონი	დავით აღმაშენებლის მოედანი №1, 877 97 90 41;
ახალქალაქი	მიქოიანის ქ. №15, 51 59 05; 877 97 90 20;	ოზურგეთი	გოგებაშვილის ქ. №2, 6 59 44; 877 97 90 42;
ახალციხე	დედაენის ქ. №3, 2 03 13; 877 97 90 16;	რუსთავი	მეგობრობის გამზირი №9, 12 01 55; 877 97 90 08;
ახმეტა	ლესელიძის ქ. №3, 2 14 65; 877 97 90 17;	საგარეჯო	დავით აღმაშენებლის ქ. №15, 4 36 92; 877 97 90 43;
ბოლნისი	სულხან-საბა ორბელიანის ქ. №50, 2 21 50; 877 97 90 19;	სამტრედია	თამარ მეფის ქ. №2, 2 20 52; 877 97 90 44.
ბორჯომი	რუსთაველის ქ. №103, 2 21 15; 877 97 90 28;	საჩხერე	თავისუფლების ქ. №5, 2 19 65; 877 97 90 69;
ბაღდათი	ვაჟა ფშაველას ქ. №2, 21 01; 877 97 90 18;	სიღნაღი	ცოტნე დადიანის ქ. №2, 899 23 19 28;
გორი	სტალინის გამზირი №15, 2 21 41; 877 97 90 22;	სენაკი	რუსთაველის ქ. №253, 877 97 90 46;
გარდაბანი	დავით აღმაშენებლის ქ. №74, 877 97 90 21;	ტყიბული	კ. გამსახურდიას ქ. №53, 2 35 30; 877 97 90 47;
გურჯაანი	თავისუფლების ქ. №7, 2 08 57; 877 97 90 64;	ფოთი	წმინდა გიორგის ქ. №16, 2 28 48; 877 97 90 48;
დმანისი	წმინდა ნინოს ქ. №46, 2 10 61;	ქუთაისი	დავით აღმაშენებლის გამზირი №24, 7 71 79; 877 97 90 06;
დედოფლისწყარო	რუსთაველის ქ. №53, 2 29 76; 877 97 90 23;	ქარელი	მგალობლიშვილის ქ. №5, 3 13 45; 899 76 69 81;
დუშეთი	სტალინის ქ. №21, 2 16 02; 877 97 90 25;	ყაზბეგი	დაბა ყაზბეგი, 5 20 12; 877 97 90 59;
ვანი	ჭავჭავაძის ქ. №43, 2 15 72; 877 97 90 26;	ყვარელი	ილია ჭავჭავაძის ქ. №150, 877 97 90 51;
ზესტაფონი	დავით აღმაშენებლის ქ. №21, 5 28 53; 877 97 90 27;	წოხატაური	მშვიდობის ქ. №5, 877 97 90 52;
ზუგდიდი	რუსთაველის ქ. №92, 2 29 11; 2 35 95; 877 97 90 03;	ჩხოროწყუ	კოსტავას ქ. №5, 2 15 10; 877 97 90 66;
თელავი	მ. კოსტავას ქ. №10, 3 12 31; 877 97 90 02;	ცაგერი	რუსთაველის ქ. №12, 25 12; 877 97 90 53;
თერჯოლა	რუსთაველის ქ. №63, 2 11 12; 877 97 90 71;	წყალტუბო	რუსთაველის ქ. №6, 2 23 45; 877 97 90 55;
თეთრიწყარო	თამარ დედოფლის ქ. №20, 2 29 98; 877 97 90 32;	წალკა	ლენინის ქ. 68
თიანეთი	ლაშარის ქ. №5, 9 18 46; 877 97 90 33;	წალენჯიხა	თბილისის ქ. №2, 20 62; 877 97 90 54;
კასპი	სააკაძის ქ. №1, 2 27 28; 877 97 90 34;	ხონი	გამარჯვების ქ. №2, 2 14 29; 877 97 90 58;
ლაგოდეხი	26 მაისის ქ. №6, 2 23 20	ხობი	ცოტნე დადიანის ქ. №86, 22 24; 877 97 90 11;
ლანჩხუთი	ზაალ მდინარაძის ქ. №1, 877 97 90 36;	ხაშური	რუსთაველის ქ. №2, 4 20 98; 877 97 90 57;
ლენტეხი	დაბა ლენტეხი, 51 59 05; 877 97 90 20;	ხარაგაული	სოლომონ მეფის ქ. №58, 2 12 88
		ჭიათურა	ილია ჭავჭავაძის ქ. №4 5 30 41; 877 97 90 56

ხელმოწერის პირობებზე და თქვენთვის საინტერესო სხვა საკითხებზე დეტალური ინფორმაციის მიღება
შეგიძლიათ ზემოაღნიშნულ მისამართებზე, მითითებული ტელეფონების საშუალებით.

დაგატავითი ინფორმაციისთვის მოგვმართეთ:

სს „საქპრესა“

ქ. თბილისი, დიდგორის ქ. №2^ა, ხელმოწერის სამსახური: 51-59-05 ან 51-60-04;

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი

თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 13 95 ფაქსი: (+995 32) 95 58 36 ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

ალბერტ აინშტეინს უყვარდა ჩარლი ჩაპლინის ფილმები და მისი ეკრანის გმირებს დიდი სიმპატიით ეპყრობოდა. ერთხელ მან ჩაპლინს წერილი მისწერა: „თქვენი ფილმი „ოქროს ციებ-ცხელება“ მთელი მსოფლიოსთვისაა გასაგები, თქვენ უსათუოდ დიდი ადამიანი გახდებით.

ჩაპლინმა უპასუხა:

„მე თქვენით უფრო მეტად ვარ აღტაცებული. თქვენი ფარდობითობის თეორია ყველასთვის როდია გასაგები, მაგრამ თქვენ მაინც დიდი ადამიანი გახდით...

